

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ
імені ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»**

**Факультет соціології і права
Кафедра теорії та практики управління**

«На правах рукопису»
УДК _____

«До захисту допущено»
В. о. завідувача кафедри
_____ Ростислав ПАШОВ

«___» _____ 20__ р.

Кваліфікаційна робота

на здобуття ступеня бакалавра

**зі спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування
освітньо-професійна програма «Адміністративний менеджмент»**

**на тему: «Удосконалення державної політики з розвитку сфери
культурних та креативних індустрій»**

Виконала:

студентка IV курсу, групи АМ-91
Дерев'янка Анастасія Володимирівна _____

Керівник:

старший викладач кафедри теорії та практики управління,
к. філос. н., Пашов Ростислав Іванович _____

Рецензент:

доцент кафедри соціології, к. філос. н., доцент,
Пиголенко Ігор Вікторович _____

Засвідчую, що у цій кваліфікаційній
роботі немає запозичень з праць інших
авторів без відповідних посилань.

Студент _____

Київ – 2023 року

**Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
Факультет соціології і права
Кафедра теорії та практики управління**

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)
Спеціальність 281 Публічне управління та адміністрування
Освітньо-професійна програма «Адміністративний менеджмент»

ЗАТВЕРДЖУЮ

В. о. завідувача кафедри

_____ Ростислав ПАШОВ

« ____ » _____ 20__ р.

ЗАВДАННЯ

**на кваліфікаційну роботу студентки
Дерев'яно Анастасії Володимирівни**

1. Тема кваліфікаційної роботи «Удосконалення державної політики з розвитку сфери культурних та креативних індустрій», керівник роботи Пашов Ростислав Іванович, к. філ. н., затверджені наказом по університету від «20» травня 2023 р. № 1226-с

2. Термін подання студентом кваліфікаційної роботи «14» червня 2023 р.

3. Об'єкт дослідження – державна політика з розвитку сфери культурних та креативних індустрій.

4. Предмет дослідження – сфера культурних та креативних індустрій.

5. Перелік завдань, які потрібно розробити:

- визначити поняття та сутність культурних та креативних індустрій: підходи до дослідження;

- проаналізувати державну політику та характеристику публічного адміністрування у сфері науки, культури та мистецтва;

- визначити інституційне забезпечення та особливості розвитку культурних та креативних індустрій в Україні;
- здійснити аналіз нормативно-правового забезпечення розвитку сфери культурних та креативних індустрій;
- ознайомитися із зарубіжними практиками державної політики регулювання у сфері культурних та креативних індустрій (Проведення заходів та залучення відвідувачів словенським креативним центром «POLIGON». Просування та розвиток творчих індустрій та креативних підприємств в Естонії за допомогою The ESA Tallinn Creative Incubator. Досвід Латвійської Республіки щодо двох найкращих практик – Hub Riga та «kim?» у сфері культурних та креативних індустрій);
- визначити напрямки трансформації державної політики розвитку сфери культурних та креативних індустрій;
- сформувати рекомендації щодо імплементації зарубіжних принципів державної політики з розвитку сфери культурних та креативних індустрій;
- встановити особливості функціонування та фінансування сфери культурних та креативних індустрій в Україні;
- проаналізувати практики вдосконалення державної політики з розвитку сфери культурних та креативних індустрій (Аналіз інклюзивного проєкту «Ті, хто підкорив темряву», фестивалю RESPUBLICA та проєкту «Жовтень у Жовтні»).

6. Дата видачі завдання «17» квітня 2023 р.

Календарний план

№ з/п	Назва етапів виконання кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1	Визначення напрямку наукового дослідження	21.03.23 – 22.03.23	<i>Виконано</i>
2	Вивчення літературних джерел з предмету дослідження	22.03.23 – 07.04.23	<i>Виконано</i>

3	Складання розгорнутого плану кваліфікаційної роботи та обговорення його з науковим керівником	07.04.23 – 17.04.23	<i>Виконано</i>
4	Підготовка розділу 1 «Теоретичні засади державної політики розвитку культурних та креативних індустрій»	19.04.23 – 25.04.23	<i>Виконано</i>
5	Підготовка розділу 2 «Державна політика з розвитку сфери культурних та креативних індустрій»	26.04.23 – 09.05.23	<i>Виконано</i>
6	Розробка пропозицій і рекомендацій для написання третього розділу кваліфікаційної роботи	10.05.23 – 16.05.23	<i>Виконано</i>
7	Підготовка розділу 3 «Кращі практики державної політики розвитку сфери культурних та креативних індустрій»	17.05.23 – 31.05.23	<i>Виконано</i>
8	Оформлення кваліфікаційної роботи	01.06.23 – 04.06.23	<i>Виконано</i>
9	Подання кваліфікаційної роботи науковому керівникові для написання відгуку	01.06.23 – 04.06.23	<i>Виконано</i>
10	Попередній захист кваліфікаційної роботи	05.06.23 – 06.06.23	<i>Виконано</i>
11	Передача кваліфікаційної роботи рецензенту для рецензування і написання рецензії	09.06.23 – 12.06.23	<i>Виконано</i>

Студент

Анастасія ДЕРЕВ'ЯНКО

Керівник

Ростислав ПАШОВ

АНОТАЦІЯ

Дерев'янюк А.В. Удосконалення державної політики з розвитку сфери культурних та креативних індустрій. – Кваліфікаційна робота на правах рукопису.

Кваліфікаційна робота на здобуття ступеня бакалавра за спеціальністю 281 Публічне управління та адміністрування, Освітньо-професійна програма «Адміністративний менеджмент». – Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», Кафедра теорії та практики управління. Київ, 2023.

Кваліфікаційна робота присвячена дослідженню сфери культурних та креативних індустрій. Визначено відмінності між поняттями культурних індустрій та креативних індустрій. Розглянуто роль публічного адміністрування у сфері науки, культури та мистецтва. Визначено основні нормативно-правові акти у даній сфері. Завдяки дослідженню креативних індустрій, запропоновано п'ять напрямків трансформації державної політики. Проаналізовано найкращі державні практики, а також зарубіжні практики у сфері культурних та креативних індустрій. Наведено можливі моделі фінансування, які забезпечать кращий розвиток культурної сфери в Україні.

Ключові слова: державна політика у сферу культурних та креативних індустрій, культурні та креативні індустрії, Український культурний фонд, найкращі зарубіжні практики, фінансування креативної сфери, напрямки трансформації.

SUMMARY

Derevianko A. Improving state policy on the development of cultural and creative industries. – Qualifying dissertation as a manuscript.

Qualifying dissertation for Bachelor's Degree in Specialty 281 Public Administration and Governance, Educational and Professional Programs «Administrative Management». – National Technical University of Ukraine «Igor

Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute», Department of Management Theory and Practice. Kyiv, 2023.

The qualification work is devoted to the study of cultural and creative industries. The differences between the concepts of cultural industries and creative industries are defined. The role of public administration in the field of science, culture and art is considered. The main legal acts in this area are identified. Based on the study of creative industries, five directions of public policy transformation are proposed. The best state practices and foreign practices in the field of cultural and creative industries are analysed. Possible funding models that will ensure better development of the cultural sector in Ukraine are presented.

Key words: state policy in the field of cultural and creative industries, cultural and creative industries, Ukrainian Cultural Foundation, best international practices, financing of the creative sector, areas of transformation.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	8
РОЗДІЛ 1.....	13
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ РОЗВИТКУ КУЛЬТУРНИХ ТА КРЕАТИВНИХ ІНДУСТРІЙ.....	13
1.1. Поняття та сутність культурних та креативних індустрій: підходи до дослідження.....	13
1.2. Державна політика та характеристика публічного адміністрування у сфері науки, культури та мистецтва.....	21
1.3. Інституційне забезпечення та особливості розвитку культурних та креативних індустрій в Україні.....	25
Висновок до розділу 1.....	32
РОЗДІЛ 2.....	34
ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА РОЗВИТКУ СФЕРИ КУЛЬТУРНИХ ТА КРЕАТИВНИХ ІНДУСТРІЙ.....	34
2.1. Нормативно-правове забезпечення розвитку сфери культурних та креативних індустрій.....	34
2.2. Зарубіжні практики державної політики регулювання у сфері культурних та креативних індустрій (Проведення заходів та залучення відвідувачів словенським креативним центром «POLIGON». Просування та розвиток творчих індустрій та креативних підприємств в Естонії за допомогою The ESA Tallinn Creative Incubator. Досвід Латвійської Республіки щодо двох найкращих практик – Hub Riga та «kim?» у сфері культурних та креативних індустрій).....	43
2.3. Напрямки трансформації державної політики розвитку сфери культурних та креативних індустрій.....	52
Висновок до розділу 2.....	55
РОЗДІЛ 3.....	57
КРАЩІ ПРАКТИКИ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ РОЗВИТКУ СФЕРИ КУЛЬТУРНИХ ТА КРЕАТИВНИХ ІНДУСТРІЙ.....	57

3.1. Імплементация зарубіжних принципів державної політики з розвитку сфери культурних та креативних індустрій.....	57
3.2. Особливості функціонування та фінансування сфери культурних та креативних індустрій в Україні.....	60
3.3. Практики вдосконалення державної політики з розвитку сфери культурних та креативних індустрій (Аналіз інклюзивного проєкту «Ті, хто підкорив темряву», фестивалю REPUBLICA та проєкту «Жовтень у Жовтні»).....	66
Висновки до розділу 3.....	69
ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ.....	71
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	74

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Культурний і креативний сектори є важливими аспектами для забезпечення безперервного розвитку суспільств і знаходяться в центрі креативної економіки. Креативна економіка не має єдиного визначення. Існує та навіть розвивається така концепція, яка базується на взаємодії між людською творчістю та ідеями, а також інтелектуальною власністю, знаннями та технологіями. Загалом, вона являє собою економічну діяльність, засновану на знаннях, на яких і базуються такі поняття як «культурні індустрії» та «креативні індустрії».

Креативні індустрії, які включають рекламу, архітектуру, мистецтво та ремесла, дизайн, моду, кіно, відео, фотографію, музику, виконавське мистецтво, видавництво, дослідження та розробки, програмне забезпечення, комп'ютерні ігри, електронне видавництво та телебачення, радіо – це джерело життя креативної економіки. Вони також вважаються важливим джерелом комерційної та культурної цінності.

Отже, ми вважаємо, що культурні та креативні індустрії є невід'ємною частиною процесу розвитку держави. Ця сфера може дати не лише впізнаваність, успіх держави, а й значно збагатити її бюджет. Тому розуміння цього поняття може допомогти не лише державі, а й її громадянам віднайти шлях розвитку своїх знань та вмінь. Також це допоможе згуртувати державу та її суспільство. Удосконалення культурних та креативних індустрій потребує чіткого плану та повного розуміння поточної ситуації в країні та світі в цілому.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Магістерську дисертацію виконано на кафедрі теорії та практики управління факультету соціології і права Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» згідно з ініціативною темою «Цифрова трансформація державного управління та місцевого самоврядування:

виклики та можливості для досягнення ЦСР» реєстраційний номер 0123U101483.

Стан наукової розробки проблеми. Дослідження креативності як основи інноваційності почали проводитися з середини ХХ століття, перш за все, іноземними науковцями. Креативний сектор досліджували такі засновники проектів як Лука Піскоріч, Тетяна Ракар, Зінка Коларіч та інші. Засновниками теорії креативної економіки вважаються Р.Флоріда, Дж.Хоккінс, Ч.Лендрі.

В Україні дослідженням інноваційних та креативних процесів в економіці займаються такі вчені як А. Котляк, К. Дмитрієв, Є. Нищук та багато інших.

Мета і завдання дослідження. Мета роботи полягає у визначенні особливостей функціонування культурних та креативних індустрій в Україні, а також можливостей застосування найкращих практик.

Завдання:

- визначити поняття та сутність культурних та креативних індустрій: підходи до дослідження;
- проаналізувати державну політику та характеристику публічного адміністрування у сфері науки, культури та мистецтва;
- визначити інституційне забезпечення та особливості розвитку культурних та креативних індустрій в Україні;
- здійснити аналіз нормативно-правового забезпечення розвитку сфери культурних та креативних індустрій;
- ознайомитися із зарубіжними практиками державної політики регулювання у сфері культурних та креативних індустрій (Проведення заходів та залучення відвідувачів словенським креативним центром «POLIGON». Просування та розвиток творчих індустрій та креативних підприємств в Естонії за допомогою The ESA Tallinn Creative Incubator. Досвід Латвійської Республіки щодо двох найкращих практик – Hub Riga та «kim?» у сфері культурних та креативних індустрій);
- визначити напрямки трансформації державної політики розвитку сфери культурних та креативних індустрій;

- сформулювати рекомендації щодо імплементації зарубіжних принципів державної політики з розвитку сфери культурних та креативних індустрій;
- встановити особливості функціонування та фінансування сфери культурних та креативних індустрій в Україні;
- проаналізувати практики вдосконалення державної політики з розвитку сфери культурних та креативних індустрій (Аналіз інклюзивного проєкту «Ті, хто підкорив темряву», фестивалю RESPUBLICA та проєкту «Жовтень у Жовтні»).

Об’єкт дослідження – сфера культурних та креативних індустрій.

Предмет дослідження – державна політика з розвитку сфери культурних та креативних індустрій.

Методи дослідження. Головний метод дослідження, який потрібно використовувати для написання кваліфікаційної роботи – це аналіз джерел. Даний метод включає вивчення літератури та інших джерел інформації. Також можна застосувати контент-аналіз, мета цього методу полягає у аналізі текстової інформації задля встановлення закономірності. Документальний аналіз полягає у детальному аналізі окремих частин інформації. Його можна використовувати для аналізу нормативно-правових джерел інформації.

Новизна одержаних результатів.

удосконалено:

- взаємозв’язок між громадянами задля спільного розвитку сфери культурних та креативних індустрій, що сприятиме згуртованості держави.

дістало подальшого розвитку:

- коворкінгів, які надають можливість громадянам здійснювати свою творчу діяльність в період надзвичайних обставин.

Практичне значення одержаних результатів. Вся подана інформація, яка була проаналізована та досліджена може бути використана для подальшої роботи в органах державної влади та органах місцевого самоврядування. Результати, які були отримані в період дослідження можуть бути як ознайомчі, так і запозиченні з метою поглибленого аналізу даної теми. Дана робота сформована задля удосконалення сфери культурних та креативних індустрій і можливості впровадження даних рекомендацій у державний апарат.

Загальний обсяг та структура кваліфікаційної роботи. Кваліфікаційна робота складається із завдання, анотації (двома мовами), змісту, вступу, трьох основних розділів, дев'яти підрозділів, висновків, списку літератури з 66 позиції. Обсяг кваліфікаційної роботи становить 80 сторінок.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ РОЗВИТКУ КУЛЬТУРНИХ ТА КРЕАТИВНИХ ІНДУСТРІЙ

1.1. Поняття та сутність культурних та креативних індустрій: підходи до дослідження

Почнемо з того, що визначимо поняття «культурних індустрій» та «креативних індустрій», а також встановимо між ними ймовірну різницю. Тож, креативні індустрії стосуються низки видів економічної діяльності, пов'язаних із створенням або використанням знань та інформації. Їх також можна називати ще креативною економікою, а останнім часом вони набувають ще більш різних назв в різних країнах. [41]

Часто постає питання стосовно різниці між «креативними індустріями» та іншим терміном «культурних індустрій». Культурні індустрії можна охарактеризувати як додатковий сектор креативних індустрій. Культурні індустрії включають галузі, які зосереджені на культурному туризмі, а також на спадщині. Це можуть бути, наприклад, музеї та бібліотеки, спорт, якийсь активний відпочинок на свіжому повітрі, а також інші різноманітні заходи стосовно розвитку життя суспільства. Тому можна зазначити, що культурні індустрії більше стурбовані наданням цінності тим чи іншим заходам, включаючи культурне багатство та соціальне багатство, а не отриманням якогось прибутку. [41]

Креативна індустрія включають рекламу, архітектуру, мистецтво, ремесло, дизайн, моду, кіно, музику, видавництво, науково-дослідні розробки, програмне забезпечення, іграшки та ігри, телебачення та радіо, а також відеоігри. Деякі вчені вважають, що галузь освіти, включаючи державні та приватні послуги, є частиною креативних індустрій. [41]

Загалом, станом на 2015 рік Урядовий департамент культури, медіа та спорту Великобританії визнає дев'ять творчих секторів, а саме: 1) реклама та

маркетинг; 2) архітектура; 3) ремесла; 4) дизайн: продуктовий, графічний та модний дизайн; 5) кіно, телепродукція, телебачення, відео, радіо та фотографія; 6) ІТ, програмне забезпечення та комп'ютерні послуги; 7) видавництво; 8) музеї, галереї та бібліотеки; 9) музика, виконавське та образотворче мистецтво. Відповідно до цих секторів належать попередньо вказані сфери. [41]

Основні характеристики і тренди креативних індустрій: індикатори руху від інформаційного до концептуального віку, де головною цінністю будуть ідеї: все менше людей будуть працювати на роботодавців, все більше на себе самих; найбільш виразно і ефективно проявляються в середовищі окремого міста; стирають межі між наукою і мистецтвом, креативністю та інноваціями, між країнами; ті міста, які зараз активно використовують креативні індустрії, використовували і використовують свою унікальність і приклали зусилля як мінімум одного покоління; культура та креативність, ввічливість та інтелект, атмосферність і людська теплота – це ті ресурси, якими живляться креативні індустрії; швидкий вільний доступ до Інтернету для забезпечення обміну і доступу до величезних інформаційних потоків; дизайн та архітектура наповнені творчістю, зручністю, інноваційністю; спирання на малий, а не на великий бізнес; відкритість і теплота громадських місць; органічна культурна та етнічна різноманітність, яка дозволяє створювати нові унікальні ідеї та бачення світу. [41]

До речі, як визначаються особи, які належать до творчих професій? Урядовий департамент культури, медіа та спорту Великобританії має свої розрахунки та бачення стосовно осіб, які працюють у сфері культурних та креативних індустрій. Департамент класифікує підприємства та професії як творчі відповідно до того, що в основному виробляє підприємство та що в основному робить працівник. Таким чином, компанія, яка виробляє записи, буде класифікована як така, що належить до сектору музичної індустрії, а працівник, який грає на піаніно, буде класифікований як музикант. Основною метою цього є кількісне визначення – наприклад, його можна використовувати для підрахунку кількості фірм і працівників, які творчо зайняті в будь-якій

місцевості, а отже, для визначення місць з особливо високою концентрацією творчої діяльності. Це призводить до деяких ускладнень, які не відразу очевидні. Наприклад, охоронець, який працює в музичній компанії, буде класифікований як творчий працівник, хоча не як творчо зайнятий. Тоді загальна кількість творчих працівників розраховується як сума: [41]

1) Усі працівники, зайняті у творчих галузях, незалежно від того, чи займаються вони творчістю (наприклад, усі музиканти, охоронці, прибиральники, бухгалтери, менеджери тощо, які працюють у звукозаписній компанії).

2) Усі працівники, які займаються творчістю та не зайняті в творчих галузях (наприклад, учитель фортепіано в школі). Сюди входять люди, чия друга робота — творча, наприклад, хтось, хто дає концерти у вихідні, пише книги або створює твори мистецтва у вільний час.

Звернувшись до історії, можна визначити, що сам термін «культурна індустрія» був введений не несучи позитивний зміст в собі. Отже, термін був представлений в 1947 році двома теоретиками, а саме Теодором Адорно та Максом Хоркхаймером. Ці два дослідники припустили, що популярна культура схожа на фабрику, яка виробляє стандартизовані культурні товари — фільми, радіопрोगрами, журнали, — які використовуються для маніпулювання суспільства. Споживання легких задоволень масової культури, доступних засобами масової комунікації, робить людей слухняними та задоволеними, незалежно від того, наскільки широкими в них є економічні проблеми. Особлива небезпека культурних індустрій полягає в культивуванні фальшивих психологічних потреб, які можуть бути задоволені лише продуктами капіталізму. Отже, Адорно та Хоркхаймер сприймали культуру масового виробництва як небезпечну для образотворчого мистецтва. [42]

В історичному плані поняття «культурної індустрії» можна простежити до серії теоретиків післявоєнного періоду, чії інтереси відображали індустріалізацію масових культурних форм і супутній їм маркетинг у державній і приватній сферах. Страхи перед індустрією культури спонукали до критики

масової культури, яка спонукала соціологів звернутись до структур різних медіа-індустрій, поділ праці у виробництві культури та панівна згода між урядом і галузями культури у військово-промисловому комплексі. Криза капіталізму в 1970-х роках ще більше скерувала критично налаштованих учених до теоретизації нової діалектики культурного виробництва, його гнучкості за допомогою нових комунікаційних технологій і транснаціональних потоків капіталу, а також його захоплення за допомогою нових режимів власності. Відображаючи урядові дискурси щодо накопичення капіталу в постіндустріальній економіці, ці теорії загалом відносять індустрію культури до креативної економіки, що складається з різноманітних позаіндустріальних працівників, споживачів і комунікативних агентів. Хоча деякі соціальні теоретики поширили критику культурної індустрії на нову кон'юнктуру, більш критичні дослідження креативних індустрій зосереджені на теоріях середнього рівня владних відносин і протиріч у конкретних промислових об'єктах і організаційних умовах. Робота над нематеріальною працею, цифровими огороженнями та виробничою культурою розвинула способи, якими креативні індустрії є одночасно афективними та ефективними структурами для часового та просторового формування ідентичності людей. [50]

Звернемося до історії людства, щоб виявити основні етапи, коли людство прийшло до розуміння того, що інтелект людини важливіший за ручну працю. Творчі товари та послуги є стійкими продуктами, оскільки вони покладаються на ідеї, знання, навички та здатність створювати нові можливості. Економіка на початку 20 ст. характеризується епохою індустріалізації. В цей період активно розвивається промисловість. Тому на думку багатьох економістів, основною успішного економічного розвитку є праця і капітал. Проте, для того, щоб мати успіх в цій сфері потрібно створити потужну робочу силу. Але, на жаль чи на щастя, через такий стрімкий розвиток, світ переживає кризу індустріалізму. Суспільство починає хвилю трансформуваль, а економіка відповідно потребує нових рішень. Економічно розвинені країни починають перехід до постіндустріалізації, коли роль технологій, знань та інформації набирає нових

обертів. Відповідно нове інформаційне суспільство починає створювати новий вектор для розвитку. Такий розвиток сприяє не лише змінам цінностей, стосункам між людиною, впливає на їх поведінку, а також постає кардинально інше розуміння робочої сили, моделей та методів управління. У період радикальних змін всі приходять до такого розуміння розвитку як «творчість». Творчість — діяльність людини, спрямована на створення якісно нових, невідомих раніше духовних або матеріальних цінностей. Необхідними компонентами творчості є фантазія, уява, психічний зміст якої міститься у створенні образу кінцевого продукту, тобто результату творчості. [37]

Адже творчість та креативність – необмежені людські ресурси, вони безсумнівно є невичерпними. Творчість сприяє не лише вирішенню проблем держави, а й надає людству поштовх до розвитку своїх здібностей. Відповідно креативність захотіли інтегрувати в економічну систему держави. Дане відкриття, так би мовити, дало розуміння того, що можна прикласти зусилля думаючи, а вже потім роблячи, а не бездумно щось робити для отримання результату.

Креативність буквально означає здатність творити. А творити означає робити або виробляти. Але створення не є обов'язково результатом поєднання особистого досвіду з зовнішньою інформацією. У більшості випадків це зовнішня інформація в поєднанні із зовнішнім досвідом. Але, коли вказують, що робити та як саме це інтерпретувати, то це вже важко назвати творчістю. Більшість людей погодиться, що творчість потребує більш самостійного та індивідуального підходу. [66] Зараз творчість надзвичайно важлива, а особливо креативне мислення, адже без цього світ не був би таким, яким він є зараз. Багато хто недооцінює творчість, і вважає її просто грою, і можливо в якійсь мірі це є так та має свій сенс. Але, ми гадаємо, що саме завдяки творчості та креативності можна привернути увагу світу саме до себе, а якщо брати більш масштабно до відповідно і до країни. І є безліч прикладів, як інші країни застосовують це у своїй економіці. Проте звичайно, щоб щось отримати – потрібно вкластися. Тому потрібно відповідально ставитися до людських

ресурсів, які мають потенціал в цій сфері, адже це вплине не лише на творчу спадщину країни, а й відповідно на її економіку. Ми гадаємо, що особливо цінується саме унікальність. Безумовно потрібно аналізувати й інші країни, але без особистого вкладу, важко буде привернути увагу.

Джон Хоукінс ввів термін «креативна економіка» в 2001 році, застосувавши його до мистецтва, культурних товарів та послуги, іграшок та ігор, а також досліджень і розробок. Найбільш поширені моделі креативної економіки налічують багато елементів. На основі творчості Хоукінса модель включає в себе всі види творчості, будь то виражається в мистецтві чи інноваціях. Чим вужчі моделі, засновані на культурі, зосереджені на мистецтві, дизайні та медіа і зазвичай обмежуються певною галуззю. Термін все частіше відноситься до всієї економічної діяльності, яка залежить від індивідуальної творчості людини. Тобто, виявляється креативна економіка виникає скрізь, де головною є індивідуальна творчість. [60, с. 2] З розвитком моделей змінюється і погляд на креативну економіку. Це призвело до переорієнтації в його іншому виданні 2013 року, де він вважав, що визначальними характеристиками креативної економіки є економічна цінність, заснована на творчості, і сама творчість. За його власними словами: «Креативність і економіка також не є новими, але новим є характер відносин між ними». [46] Ми бачимо, що 12 років роздумів змінили думку Хоукінса стосовно взаємозв'язку цих двох понять. І він визначив зв'язок між цими двома поняттями. І надалі, можна стверджувати, що економіка без творчості зазнає значних втрат. Тож, культурні та креативні індустрії є невід'ємною частиною не тільки економіки, а й розвитку держави загалом.

Сама ідея креативної економіки продовжує постійно розвиватися та розширюватися. Це потрібно для того, щоб охопити більше підприємств, а й, відповідно, по можливості, все населення. Стверджується, що потрібно змінити фокус із індустріальної економіки та фабричного виробництва на творчі продукти та ринки. Тут криється потенціал розвитку не на короткий період часу, а на довгострокову перспективу. Проте не потрібно виключати, що

виробництво та послуги, безумовно, відіграють свою роль в успіху. Креативна економіка може охопити якомога більше окремих осіб, а також малий бізнес. Багато міст продемонстрували визнання креативної економіки та створили території, визначені як креативні зони. У таких областях передбачені спеціальні стимули для інвестицій у бізнес, який може сприяти самій суті суспільства. Малі, креативні підприємства більш успішно зосереджені на залученні талановитих, креативних людей для досягнення своїх цілей, пошуку подібних цінностей і відданості не лише компанії, але й своїм сім'ям і громадам. Результатом є прогресивні, далекоглядні підприємства, з якими не можуть конкурувати традиційні підприємства, орієнтовані на акціонерів. [46] Проте для того, щоб розвинути себе потрібно проводити аналіз як власної діяльності, та і діяльності інших. Тому розглянемо деякі методи дослідження, які використовуються в інших країнах.

Останніми роками креативні галузі стають «дедалі привабливішими для урядів за межами розвиненого світу». У 2005 році XI Група високого рівня з креативних індустрій і розвитку Конференції ООН з торгівлі та розвитку замовила кілька досліджень, щоб визначити проблеми та можливості, з якими стикається зростання та розвиток творчих індустрій у галузях, що розвиваються. Стверджують, що «використання креативності несе з собою потенціал створення нового багатства, розвиток місцевих талантів і генерування творчого капіталу, розвиток нових експортних ринків, значні мультиплікаційні ефекти в ширшій економіці, використання інформаційно-комунікаційних технологій і підвищення конкурентоспроможності в умовах все більш глобальної економіки». Ключовою рушійною силою інтересу до креативних індустрій і розвитку є визнання того, що цінність креативного виробництва полягає в ідеях та індивідуальній творчості, а країни, що розвиваються, мають багаті культурні традиції та фонди творчих талантів, які закладають базову основу для креативних підприємств. [41]

Інновації є основним відтінком і важливою характеристикою креативних індустрій. Інновація відкидає імітацію та повторення, наголошуючи на багатій

уяві, нових та унікальних почуттях та досвіді. У креативному дизайні виробів ми приділяємо увагу унікальному баченню та творчому мисленню та формуємо унікальну концепцію у формі та змісті дизайну. Це нове створення традиційних продуктів або відтворення та просування цих же продуктів. Бути незамінним завжди відображає оригінальність його основної змістової цінності. Творчість креативних індустрій також проходить через багато зв'язків, таких як моделі виробництва, бізнес-підходи, методи продажу та медіа. [54] Інновації є невід'ємною частиною розвитку культурних та креативних індустрій в Китаї, тому ми розглянемо деякі методи дослідження в цій країні.

Основними із методів дослідження, які використовують є метод огляду літератури та метод кейс-стаді в Китаї. Через аналіз вітчизняної та зарубіжної літератури про культурні та креативні індустрії літературний метод використовується для проведення досліджень, передовий іноземний досвід порівнюється з фактичною ситуацією в країні, аналізується та досліджується реальне середовище регіону, а потім комплексно досліджуються креативні індустрії. Культурна та креативна індустрія — це складна соціальна практика, що включає багато дисциплін, таких як антропологія, історія концепцій мистецтва, комунікація, маркетинг, економіка, психологія та семіотика. Творчі індустрії створені з мистецької точки зору, але не відмовляються від естетики, соціології, антропології, психології та рекламних перспектив науки та комунікації. [54] Є кілька точок зору, кілька думок, і кілька методів дослідження. Тому кожна країна застосовує свої методи досліджень відповідно до виявлених проблем, і такими методами, можуть бути, наприклад, викладені попередньо методи, які використовують в Китаї.

Але для того, щоб проводити дослідження потрібно розуміти цінність тих ресурсів, які має держава. Одним з головних завдань політичної економії є визначення цінності товару. В сфері культурних та креативних індустрій це є одним з головних завдань. Більшість продуктів культурних індустрій є нематеріальними, проте задовольняють такі потреби, як самовизнання, самореалізація. Також досить складно оцінити виробничі ресурси, адже

зазвичай це креативність людини та її творчість. Тому ми визначили, що найбільш визнаною теорією в політичній економії є теорія трудової вартості, яку ми розглянемо більш детально.

Трудова теорія вартості — це теорія вартості, яка стверджує, що економічна вартість товару чи послуги визначається загальною кількістю «суспільно необхідної праці», необхідної для їх виробництва. [43] Якщо брати саме нашу тему, то ми бачимо, що головним ресурсом є людина, її креативне мислення, творчість. Тобто виробничим ресурсом в даному випадку виступає креативність та творчість. Можемо зазначити, що цінність продукту полягає в знаннях та навичках людини, в тому як саме вона може інтерпретувати свої уміння на практиці і як оцінять створений нею продукт інші.

Тому ми точно можемо відмітити, що креативність – досить важливий фактор, який сприяє успіху в багатьох сферах життя, і звичайно ж головний рушій у культурних та креативних індустріях. В першу чергу, креативність — це творчі здібності людини, що дозволяють створювати і втілювати в життя принципово нові ідеї. Багато хто говорить, що креативні люди керують світом і це дійсно так, адже більшість створених наразі технологій, інструментів – це все фантазія людини, її мислення. Такі люди здатні знаходити нові та оптимальні шляхи вирішення поставлених завдань. Вони можуть розглядати проблему під різними кутами, часом побачити її так, як не бачив раніше ніхто. Проте креативність — це не тільки новаторство і творчість, це конструктивний спосіб мислення, який приносить практичну користь в різних видах діяльності. Креативне мислення є частиною багатьох сфер життя суспільства та функціонування держави. Проте креативне мислення потрібно розвивати, адже такі знання надзвичайно цінні в наш час. [19]

1.2. Державна політика та характеристика публічного адміністрування у сфері науки, культури та мистецтва

Наука, культура та мистецтво є невід'ємною частиною діяльності держави. За допомогою цих сфер можна представити країну на міжнародному рівні як сильну державу. Можливо хтось вважає, що ці сфери не варті уваги, але їх розвиток має більше значення, ніж може здаватись. Давайте розглянемо кожен сферу окремо.

Наука – це сфера людської діяльності, спрямована на вироблення нових знань про природу, суспільство і мислення. [27] Починаючи з науки, її розвиток сприяє пізнанню нових знань та технологій, що забезпечує економічний розвиток держави, а також поліпшує якість життя її громадян. Дослідження в галузі науки допомагають вирішувати важливі соціальні та економічні проблеми, наприклад, в галузі медицини, енергетики, транспорту. Необхідно сприяти розвитку наукового потенціалу України, адже людські ресурси є найважливішою частиною будь-якої сфери країни. Відповідно ми говоримо не тільки про науку, а також культуру і, звичайно, мистецтво.

Державна політика у сфері науки передбачає безліч факторів, які впливають на її підтримку та розвиток. Управління держави відіграє важливу роль у забезпеченні фінансування та розподілу ресурсів для наукових досліджень та розробок, таких як фундаментальні дослідження, прикладні дослідження і розвиток проєктів. Крім того, держава відповідальна за фінансування наукової інфраструктури, такої як лабораторії та дослідницькі центри. Розвиток науки є невід'ємною частиною розвитку держави. Державне управління також грає ключову роль у формуванні політики, пов'язаної з наукою та технологіями, зокрема розробляючи нормативні акти та керівні принципи для наукових досліджень, встановлюючи стандарти безпеки та етичних практик, а також сприяючи впровадженню нових технологій та наукових інновацій. Державне управління також може забезпечувати належну комунікацію та просування наукової інформації до громадськості, сприяючи науковій освіті та просвітницькій діяльності. Держава може підтримувати співпрацю та партнерство між державними установами, організаціями приватного сектору та іншими установами з метою сприяння науковим

дослідженням та розробкам, включаючи підтримку спільних дослідницьких ініціатив, обмін знаннями та передачу технологій. [28]

Загалом, державне управління відіграє важливу роль у просуванні та розвитку наукових досліджень і розробок, а також у забезпеченні широкого і справедливого розподілу благ науки.

Культура – це життєва сила суспільства: історія, традиції, мистецтво, самобутність народу. Вона підвищує якість життя, концентрує соціальний досвід багатьох поколінь, накопичує знання про світ. [24] Ідея України як держави сформувалася саме в культурі, завдяки культурі розвивалася та була втілена у життя. [33] Культура має значний вплив на державу та її громадян. Допомагає розширювати світогляд людини, зрозуміти інші культури, а також підвищує культурний рівень суспільства. Культурні події та заходи, такі як фестивалі, концерти, виставки, допомагають спілкуватися між собою допомагають зміцнювати духовні зв'язки між людьми. Культура також може відігравати важливу роль у розвитку туризму та підвищенні престижу держави. Культура сприяє налагодженню партнерських зв'язків, залученню інвесторів, можливістю обміну досвідом, а також висвітленню творчого потенціалу держави.

Державна політика в Україні у сфері культури є надзвичайно важливою для збереження та популяризації унікальної культурної спадщини держави та підтримки сучасного мистецького самовираження. Одним з головних пріоритетів державної політики в цій сфері є збереження та реставрація пам'яток культури та історичних місць, фінансування яких забезпечується державою по всій території України. [26] Також важливою роллю державної політики є підтримка національної ідентичності та культурного розмаїття, адже держава сприяє збереженню та просуванню традиційної української культури, включаючи народні ремесла, музику і танці. Також держава підтримує сучасних українських митців та їхні твори, заохочуючи культурне розмаїття та інновації. Український уряд також докладает зусиль для сприяння культурному обміну та співпраці з іншими країнами. Це включає створення програм

культурного обміну, підтримку міжнародних культурних заходів та фестивалів, а також просування української культури за кордоном. [20]

Узагалі, державна політика в Україні у сфері культури має на меті збереження та популяризацію унікальної культурної спадщини країни, підтримку сучасного мистецького самовираження, сприяння національній ідентичності та розмаїттю, а також стимулювання культурних індустрій та обмінів.

Мистецтво – це творча художня діяльність у сферах: літератури, архітектури, скульптури, живопису, графіки, декоративно-вжиткового мистецтва, музики, танцю, театру та інших видах діяльності людини, що відображають дійсність у художніх образах. [22] Мистецтво є ще однією важливою складовою, яка впливає на державу та її громадян. Мистецтво виражає творчість та вишуканість, відображає культурну спадщину та ідентичність народу. Воно сприяє розвитку творчих здібностей та зміцненню емоційної стійкості у громадян, а також розвиває вміння критичного мислення. Мистецтво також є важливим елементом розвитку туризму та може відігравати важливу роль у висвітленні важливих соціальних проблем та викликів.

Основним завданням держави є створення середовища, що сприяє сталому розвитку мистецтва та культурного розмаїття, а також збереженню і популяризації мистецької спадщини України.

Державна політика спрямована на підтримку професійного розвитку митців, мистецьких інституцій та організацій, надаючи фінансову підтримку культурним заходам, мистецьким фестивалям, виставкам та мистецьким проектам, які заохочують інновації та творчість. Уряд інвестує в розвиток мистецьких шкіл, університетів та інших навчальних закладів, щоб допомогти навчати та виховувати наступне покоління митців. Державна політика також зосереджена на збереженні та популяризації багатой культурної спадщини України, надаючи фінансову допомогу на реставрацію та утримання історичних будівель, пам'ятників та інших культурних об'єктів. Уряд підтримує розвиток музеїв, галерей та інших культурних установ, які демонструють культурну

спадщину країни. Уряд підтримує просування традиційної української культури, включаючи народне мистецтво, музику, танці та ремесла, а також розвиток та просування сучасного українського мистецтва. Однією з важливих функцій державної політики є підтримка місцевих ініціатив, які стимулюють творчість та підвищують інтерес до мистецтва у регіонах.

Крім того, державна політика повинна сприяти розвитку нових технологій в сфері мистецтва та культури. Наприклад, це може бути розвиток віртуальних музеїв та галерей, що дозволить публіці з усього світу насолоджуватися українським мистецтвом. Також важливо сприяти розвитку нових форм творчості, які стимулюють креативність та інновації. Також надання грантів на проєктну діяльність, організація майстер-класів та семінарів з провідними митцями, а також забезпечення умов для підвищення кваліфікації фахівців у галузі мистецтва.

Державна політика в сфері науки, культури та мистецтва – це організована та цілеспрямована діяльність публічного адміністрування, спрямована на створення сприятливих умов національно-культурного розвитку, збереження національно-культурної спадщини, задоволення інтелектуальних та духовних потреб людини шляхом застосування нормативно визначеної системи заходів. [30]

1.3. Інституційне забезпечення та особливості розвитку культурних та креативних індустрій в Україні

Інституційне забезпечення в сфері культурних та креативних індустрій – це наявність засад, які дали б змогу державним і недержавним установам солідарно формувати політику в сфері культури, належним чином реалізовувати стратегічні плани, проводити моніторинг виконання політики та об'єктивну оцінку її ефективності. [29] Інституційне забезпечення культурних та креативних індустрій включає різноманітні політики, програми та механізми, які підтримують розвиток та зміцнення сектору культури та креативних

індустрій. До них входять: 1) культурні та творчі центри; 2) фонди підтримки культури та мистецтва; 3) освітні програми та ініціативи; 4) правове регулювання; 5) міжнародне співробітництво; 6) правове регулювання. Більш детально розглянемо освітні програми та ініціативи Українського культурного фонду:

1) «Аналітика та прикладні дослідження» забезпечують контроль за виконанням Стратегії Фонду та діагностування стану розвитку культурних та креативних індустрій. Метою цієї програми є розробка та впровадження ефективних методик оцінювання, які є ключем до майбутньої діяльності та культурних інституцій України з використанням міжнародних підходів. [35]

2) «Розробка стандартів та механізмів експертної оцінки» має на меті формування бази компетентних експертів Фонду, які зможуть оцінювати культурні проекти та проводити дослідження в сфері культури та креативних індустрій. Також розробляти критерії для оцінювання успішності та ефективності підтриманих проектів, а також запобігати корупційним схемам та нецільовому використанню коштів. Експерти Фонду регулярно тренуються, щоб краще оволодіти методами оцінювання проектів та бути інформованими про пріоритети конкурсних програм та досвід реалізації проектів. [35]

3) «Координаційні групи» мають сприяти зміцненню партнерських зв'язків між різними зацікавленими сторонами, які займаються розвитком культурної сфери України. Це органи державної влади, українські інституції різних рівнів та форм власності, інституції громадянського суспільства та лідери думок у відповідних сферах. Головною метою УКФ є створення умов та механізмів спільного вирішення проблем, які пов'язані з покращенням законодавчої бази, процесів фінансування та промоції української культури. [35]

4) «Клуби бізнес-янголів» створені задля підвищення престижу явища бізнес-янголів та залучення інвестицій у культурний продукт. Партнерські програми "Культурна доброчинність" та "Creative accelerator" спрямовані на залучення благодійників та меценатів для підтримки культурного продукту та

підвищення інвестиційної привабливості культурного середовища. Український культурний фонд також працює над створенням платформи для комунікації між державними установами, представниками бізнес-середовища та громадянським суспільством. [35]

5) «Навчальні програми» мають на меті підвищити професійний рівень своїх менеджерів та експертів, а також зовнішніх фахівців у сферах проєктного менеджменту, культурного та креативного підприємництва, культурної дипломатії, маркетингу культури. Тренерами та лекторами програми будуть як українські, так і міжнародні експерти з культурних та креативних індустрій. [35]

6) Було розроблено «Партнерські програми» УКФ в 2018 році разом з Інститутом Адама Міцкевича та Національним Бюро Програми ЄС «Креативна Європа» в Україні. Одна з них «Культура для місцевого розвитку» мала на меті створення мережі професіоналів культурної спадщини країн Східного Партнерства та розвиток підходу спільної участі для впровадження проєктів, а друга «Ділимося контактами – ділимося знаннями» була майданчиком для побудови співпраці між культурними організаціями України та Польщі. Фонд планує розширювати коло партнерських програм. Головне завдання УКФ – активно займатися партнерською діяльністю в креативній та культурній сфері. [35]

7) «Комунікативні кампанії» мають на меті інформувати потенційних грантоотримувачів та широку аудиторію про свої конкурсні програми та можливості для секторів культури, мистецтва та креативних індустрій. Для цього використовуються різні канали комунікації, включаючи ЗМІ, нові медіа, інформаційні дні, прес-конференції, презентації, а також сайти. [35]

Можна з впевненістю стверджувати, що дані програми містять всі перелічені пункти, які зазначалися раніше. Інституційне забезпечення включає всі ті заходи, які допомагають забезпечувати процвітання та різносторонній розвиток креативних та культурних індустрій.

Креативні індустрії – це галузі, які виникли в творчості, навичках і таланті, які мають потенціал для багатства та створення робочих місць за допомогою використання інтелектуальної власності. Зростання в креативному секторі потребує насамперед комфортного середовища, яке передбачає поєднання природного середовища, штучного фону, енергійної та захоплюючої атмосфери. Креативне середовище робить важливий внесок у сталий розвиток міста. Місто має впроваджувати культуру креативності в те, як воно працює. Це місце, де нове формуються умови життя та роботи, а також можуть розвиватися ідеї щодо нових продуктів і послуг. На практиці креативні міста в апriorі вимагають від людей, які там живуть, творчості. Вважається, що кожна людина можна стати членом такого собі креативного класу, тому що творчість — це не розумова здатність, а саме здатність сприймати, вибирати і створювати щось нове і корисне.

А чи має наша держава силу для розвитку креативного сектору? Україна має різноманітну промислову та сільськогосподарську економіку, багату на природні ресурси та корисні копалини, що разом із висококваліфікованою робочою силою допомогло забезпечити міцну основу для майбутнього розвитку. Проте, перебуваючи під постійним зовнішнім тиском, країна шукає нові шляхи зростання та продуктивності, керуючи вже наявними ресурсами. Держава має сприймати і реагувати на змін у світі, які можуть змінити форму економіки. Але, якщо поглянути інакше, то Україна є домом динамічного та самобутнього корінного населення, своєї культури та людей різних національностей. Маючи багаті культурні традиції, країна залишається центром збереження національної ідентичності та неповторності, а також носієм творчих ідей, притаманних українському народові.

Валова додана вартість культурних та креативних індустрій в Україні стрімко зростає. У 2013 році ВДВ креативних індустрій становила 3,1 млрд грн (3% від загальної доданої вартості), а у 2019 році – 117,2 млрд грн (3,9% від загальної доданої вартості). Кількість компаній і співробітників у сфері КІ також стрімко зростає. У 2019 році налічувалося 205,5 тис. суб'єктів

підприємницької діяльності та понад 350 тис. працівників. Більшість ВДВ генерується діяльністю в галузі інформаційних технологій. У 2019 році ІТ-сектор згенерував 63,7 млрд грн ВДВ або 54,3% ВДВ країни. На другому місці – Реклама, Маркетинг і PR – 20,2 млрд грн ВДВ або 17% ВДВ країни. На третьому місці з невеликим відривом аудіовізуальне мистецтво – 19,4 млрд грн ВДВ або 17% ВДВ країни. [48]

Дані за 2013 та 2019 рік характеризують стан креативних індустрій ще до початку пандемії та повномасштабного вторгнення. Але важливо розуміти можливості даного сектору в надзвичайних ситуаціях, а саме в період повномасштабного вторгнення. Найцінніші ресурси творчого сектору – люди, і на жаль, кількість спеціалістів зменшилася, а точніше 20% осіб виїхали в інші країни; 37% залишилися без роботи або не отримують зарплатню; 39% отримують значно менше замовлень ніж до війни. [16]

У порівнянні з I кварталом 2021 у січні-березні 2022 обсяг задекларованих доходів у сфері креативних індустрій зменшився на 41%, а загальна кількість платників податків скоротилась на 60%. Найбільше постраждали сфери архітектури та кіно, де задекларовані доходи впали на 74%. Доходи від реклами знизились на 66%, від дизайну — на 54%, а від ІТ — на 32%. [16] Збитки через карантин становили \$3 млрд для України. У 2020 ця цифра здавалася надзвичайно великою. Але як виявилось, то станом на червень 2022 культурні і креативні індустрії втратили \$15,2 млрд доходу. Загалом падіння задекларованих доходів становить понад 63%. [17]

На жаль, але останні 3 роки мали значний вплив на креативний сектор в Україні. Якщо порівняти збитки за 2020, а також 2022 роки, то ми отримуємо колосальну різницю, а саме, більше ніж \$12 млрд. збитки стосуються не лише держави та отримання доходу, а й можливості громадянам реалізувати свій потенціал. [17]

Однією з проблем для українців стало відключення світла, що значно сповільнило продуктивність громадян, бізнесу та й завадило змогу суспільства задовільнити свої повсякденні потреби. Українці, що пережили перший в історії

країни блекаут, активно почали шукати можливості задля здійснення своєї діяльності. Такими можливостями стали пункти незламності в супермаркетах, торгових центрах, АЗС та інших установах. Ці заклади стають життєво необхідними для громадян України. Вони надають можливість доступу до Інтернету, працювати, заряджати гаджети, навчатися або просто мати змогу отримувати інформацію. В умовах продовження російської агресії, бізнес-сектор бере на себе місію забезпечити населення необхідні місця для задоволення цих потреб, що призводить до широкого розповсюдження безкоштовних коворкінгів по всій країні.

Особливістю національного креативного сектору є те, що поряд з комерційними товарами і послугами, продається велика кількість креативних ідей, які більше спрямовані на задоволення духовних цінностей людини, ніж у створенні прибутку. Креативні індустрії відкривають нові шанси для розвитку країни та її міст. Основна увага приділяється різним креативним середовищам, де є креативні індустрії і мистецтво діє унікальним чином на середовище та настрої суспільства. Багато творчих проєктів реалізовано в Україні, в тому числі: [52, с. 97]

1) Креативний квартал, який є величезним інноваційним центром із багатьма послугами, заснованими на філософії креативного підприємництва у Львові. [52, с. 97]

2) Арт-кластер «Фабрика варення», індустріальна зона для креативних рішень та ідей, як різноманітні події сучасного мистецтва в місті Львів. [52, с. 97]

3) Концепція ревіталізації заводу «Промприлад», що сприяє перетворенню його на хаб творчості та знань в Івано-Франківську. [52, с. 97]

4) Картування культурних та креативних ініціатив з метою створення креативного кластера в місті Рівне. [52, с. 97]

5) Арт-завод «Платформа» – це творчий кластер, простір можливостей, що об'єднує людей, ідеї та роботу. Це центр освіти, музики, дизайну та IT-індустрії в Києві. [52, с. 97]

б) iHUB – це мережа центрів інновацій та підприємництва, яка забезпечує доступ до освіти, спільноти, інвесторів та простору для роботи IT-компаній на Сході Європа – Київ, Львів, Вінниця, Чернігів. [52, с. 97]

Загалом, креативні індустрії потребують добре розвиненої інфраструктури та інвестиції. Дуже важливо зробити початкові інвестиції, оскільки творчий бізнес нестабільний, адже загалом ти спираєшся лише на ідею створення чогось. Всі вищезгадані проекти функціонують за допомогою іноземних інвестицій: Creative Quarter, Cisco, Microsoft, Hewlett-Packard, Ericsson, Schneider Electric, MasterCard. Іноземні інвестори є стійким фундаментом для цих стартапів, оскільки вони підтримують і допомагають їм розвиватися. Українські компанії, на жаль, менш захоплені креативністю і поки не готові інвестувати в творчі проекти. [52, с. 98]

Не дивлячись на те, що більшість інвесторів є іноземцями, держава дбає про законодавчу складову. Наприклад, в період розпалу COVID-19, було видано спеціальний Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо державної підтримки сфери культури, креативних індустрій, туризму, малого та середнього бізнесу у зв'язку з дією обмежувальних заходів, пов'язаних із поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19)». [2] Такі дії є важливими з боку держави, адже ми можемо помітити, що ці сфери є затребуваними не лише громадянами країни, а й туристами і підтримка законодавчо є суттєвою.

Наявність висококваліфікованих фахівців зробила Україну одним з лідерів аутсортингу в сфері інформаційних технологій, зокрема в Києві, Харкові та Львові. IT-сфера є динамічною; спостерігається сплеск багатьох організацій, які надають підприємцям необхідні послуги та доступ до ресурсів та меценатам-інвесторам, організують численні заходи, а також надають коворкінгові платформи. Вважається, що саме IT-сфера є поштовхом до розвитку креативного сектора в Україні, творчий потенціал України росте, на нього не впливає навіть війна. Особливо зараз можна помітити як активно розвиваються соцмережі, які надають доступ громадянам до різних курсів, в

тому числі і творчих. І їхня частка мабуть складає більше половини, всі вони направлені на мислення, аналіз і відповідно рішення проблем, як своїх, так і суспільства. Але, якщо говорити за весь розвиток України, то ми гадаємо, що не можна конкретно вказати якесь місце, адже все це відбувається в мережі, де люди можуть працювати з будь-якої точки світу. [32, с.14]

Висновок до розділу 1

Аналізуючи поняття «культурних індустрій» та «креативних індустрій» ми дійшли висновку, що це різні поняття, які доповнюють один одного. «Культурні індустрії» входять в поняття «креативних індустрій», але при цьому мають свою самостійність. Культурні та креативні індустрії є невід'ємною частиною розвитку держави, а передусім її економіки. Їхня діяльність несе в собі не лише отримання прибутку, а й ціннісне значення, таке як культурна спадщина країни, пам'ять про діяльність її лідерів. В першу чергу, культурні та креативні індустрії – це люди, їхня творчість, креатив, розвиток, мислення, знання, навички, талант. Тому потрібно цінувати людські ресурси, які є головною частиною культурних та креативних індустрій.

Організована та цілеспрямована діяльність державного управління в Україні у сфері культури, мистецтва та науки спрямована на збереження та популяризацію національної культурної спадщини, підтримку сучасного мистецтва, сприяння національній ідентичності та розмаїттю, стимулювання культурних індустрій та обмінів, забезпечення широкого і справедливого розподілу благ науки, створення сприятливих умов національно-культурного розвитку та задоволення інтелектуальних та духовних потреб людини. Головною метою інституційного забезпечення культурних та креативних індустрій є створення сприятливих умов для розвитку культурної індустрії та підтримки креативного потенціалу.

Національний креативний сектор не обмежується комерційними продуктами та послугами, оскільки значна частина його продукції має на меті задоволення духовних потреб людей. Розвиток креативних індустрій може

стати новим джерелом розвитку країни та її міст, зокрема, за рахунок створення креативних середовищ, що забезпечують особливий вплив мистецтва на суспільство та навколишнє середовище.

РОЗДІЛ 2

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА РОЗВИТКУ СФЕРИ КУЛЬТУРНИХ ТА КРЕАТИВНИХ ІНДУСТРІЙ

2.1. Нормативно-правове забезпечення розвитку сфери культурних та креативних індустрій

Розвиток культурних та креативних індустрій в Україні є важливим аспектом економічного зростання країни та збереженням культурної спадщини. Нормативно-правове забезпечення є невід'ємною частиною сфери культурних та креативних індустрій. Це основа, яка не піддається обговоренню. Закон – встановлює рамки, перетин яких несе за собою певного роду відповідальність. Закони у сфері культурних та креативних індустрій необхідні для забезпечення правової бази для захисту та популяризації культурної спадщини та творчості. Ці закони допомагають забезпечити захист авторів та культурних інституцій, а також дотримання їхніх прав.

Закони і політика можуть також сприяти розвитку культурних і креативних індустрій. Наприклад, програми фінансування та податкові пільги можуть заохочувати розвиток нових культурних інституцій та подій, тоді як нормативно-правові акти можуть сприяти інноваціям та зростанню індустрій.

Культурні права – це права, що забезпечують можливості вільного духовного розвитку особистості і суспільства. [36] В більш широкому розумінні – це комплекс конституційних прав і свобод, що забезпечують можливості вільного духовного розвитку людини за рахунок доступу до духовних здобутків свого народу і всього людства, їх засвоєння, використання й участі у подальшому їх розвитку. [21]

Конституція України є основою всіх інших законів та нормативно-правових актів. Розглянемо дві головні статті Конституції, на які посилаються інші акти у сфері культурних та креативних індустрій, а саме 53 та 54 статті.

Кожен має право на освіту, так звучить 53 стаття. Кожен громадянин має право вільно висловлювати свої думки, в тому числі за допомогою засобів

масової інформації, без страху перед цензурою або переслідуванням. За це громадянин не може бути позбавлений свободи або підданий іншим обмеженням, крім тих, які передбачені законом та необхідні в демократичному суспільстві для захисту прав і свобод інших осіб, державної безпеки, громадського порядку, запобігання розголошенню інформації, яка становить державну або комерційну таємницю або є особистим життям інших осіб. [14] Цей закон дає можливість кожній людині, в незалежності від її статусу, матеріального становища, рівню знань, право навчатися, вчитися, отримувати нові знання.

Громадянам гарантується свобода літературної, художньої, наукової і технічної творчості, захист інтелектуальної власності, їхніх авторських прав, моральних і матеріальних інтересів, що виникають у зв'язку з різними видами інтелектуальної діяльності, так звучить 54 стаття Конституції України. [14] Кожен має право розпоряджатися своїм майном вільно і за власним бажанням, в тому числі продавати, купувати, обмінювати, здавати в оренду. Держава зобов'язана захищати права власників майна та не може забирати їх майно без належної компенсації, якщо це передбачено законом. Проте, закон може обмежувати право на власність, якщо це необхідно для захисту загальносуспільних інтересів, таких як державна безпека, охорона здоров'я, культурна спадщина. [14] Авторське право – ніхто не має права його порушувати. Автор має право на визнання його твору, на захист від будь-яких форм його порушень та на заборону використання твору без його дозволу. За порушення авторських прав можуть бути належні санкції, такі як штрафи, відшкодування збитків, конфіскація нелегальної продукції.

Відповідно із попередньої статті впливає інший Закон «Про авторське право та суміжні права». Це нормативний акт, який встановлює правила та умови використання творів, захисту авторських прав та пов'язаних з ними прав. Закон передбачає, що автор має право на визнання авторством свого твору, а також на заборону будь-яких змін та інших порушень авторських прав. Він також визначає терміни дії авторських прав, які становлять життя автора та 70

років після його смерті. Закон передбачає можливість використання творів без дозволу автора у випадках, коли це відбувається за певних умов, наприклад, в рамках цитування або для наукових досліджень. Закон також встановлює процедуру отримання ліцензії на використання твору та правила використання суміжних прав. Крім того, закон містить норми щодо відповідальності за порушення авторських прав, включаючи відшкодування збитків, що заподіяні авторові, та можливість покладення кримінальної відповідальності за вчинення певних порушень. Загалом, закон України «Про авторське право та суміжні права» встановлює правила використання творів та захисту авторських прав, що є дуже важливими для забезпечення розвитку культури, науки та технологій в Україні. [3]

Закон України «Про кінематографію» – це нормативний акт, який регулює відносини у галузі кіно та кіноіндустрії в Україні. Його прийняли з метою створення умов для розвитку кінематографу в країні та підтримки українського продукту. Закон передбачає створення національної кінематографії, що повинна відображати культурну спадщину та історію України, підвищувати її престиж за кордоном та сприяти формуванню позитивного іміджу держави. Також закон встановлює правила виробництва, дистрибуції та показу фільмів, а також регулює діяльність кінотеатрів та кінопоказів. Закон також передбачає створення фонду підтримки кіноіндустрії, який має забезпечувати фінансування проєктів з виробництва та розповсюдження фільмів. Крім того, він встановлює правила стосовно створення та діяльності кіностудій, а також підтримки ветеранів кіноіндустрії. Основна мета закону – забезпечити створення умов для розвитку кінематографії в Україні, збереження культурної спадщини та створення нових цінностей в сфері кіно. Завдяки цьому закону, українська кіноіндустрія може отримати значну підтримку, яка сприятиме її подальшому розвитку та популяризації як в Україні, так і за кордоном. [8]

Закон України «Про захист культурної спадщини» містить норми та правила, що стосуються збереження та використання культурної спадщини в

Україні. Культурна спадщина включає пам'ятки архітектури, історії, мистецтва, археології та інші об'єкти, які мають велике історичне, культурне та наукове значення. Закон містить положення щодо державного регулювання захисту культурної спадщини, визначення процедур збереження та використання цих об'єктів, а також відповідальності за їхнє порушення. Зокрема, закон встановлює обов'язок охорони культурної спадщини та заборону її знищення, пошкодження, руйнування, бездумного використання та транспортування за межі України без належної дозвільної документації. Також встановлюються процедури реставрації, реконструкції та модернізації культурної спадщини з дотриманням наукових та етичних принципів. Закон передбачає створення національного реєстру культурної спадщини та регіональних реєстрів, які містять інформацію про пам'ятки культури та їх стан. Крім того, закон передбачає участь громадськості та наукових установ у процесі збереження та використання культурної спадщини. Закон України «Про захист культурної спадщини» важливий для збереження та розвитку культурної спадщини України, що має велике значення для національної ідентичності, розвитку туризму та економіки країни. [1]

Закон України «Про театри і театральну справу» – це законодавчий акт, який регулює організацію театральної діяльності в Україні. Згідно з цим законом, театри можуть бути державними, комунальними, приватними або громадськими, і кожен з них має свої особливості та права. Закон визначає порядок створення театрів, їх фінансування, управління та контролює діяльність театральних організацій. Крім того, в законі закріплені права і обов'язки театральних працівників, зокрема акторів, режисерів, сценаристів та інших учасників театального процесу. Також, закон встановлює правила проведення театральних заходів, зокрема заборону на використання матеріалів, що порушують законодавство України, або висловлювання, що можуть образити певні соціальні групи. Отже, закон України «Про театри і театральну справу» має на меті забезпечити нормальну театральну діяльність в Україні та зберегти культурну спадщину країни. [11]

Закон України «Про телебачення і радіомовлення» визначає правила та принципи функціонування телебачення та радіомовлення в Україні. Цей закон регулює діяльність медіа-компаній, що займаються телебаченням та радіомовленням, та встановлює вимоги до змісту їх програм. Основною метою цього закону є забезпечення свободи слова та інформаційної діяльності в Україні. Закон забезпечує право на отримання інформації, захищає права громадян на свободу думки, слова та дій, а також гарантує рівні можливості для участі у створенні телебачення та радіомовлення. Згідно з цим законом, медіа-компанії мають дотримуватися деяких вимог, зокрема, розміщувати інформацію про себе на власних сайтах, забезпечувати безпеку дітей від негативного впливу програм, що містять насильство та інші шкідливі відомості. Також, закон встановлює правила щодо реклами в телебаченні та радіомовленні. Реклама не повинна бути обманливою, її не можна транслювати в програмах, що адресовані дітям до 12 років, а також в нічний час. У цілому, Закон України «Про телебачення і радіомовлення» має на меті забезпечити свободу слова та інформаційної діяльності в Україні, захист прав громадян та регулювання діяльності медіа-компаній, що займаються телебаченням та радіомовленням. [12]

Закон України «Про культуру» є нормативним актом, який встановлює правові засади організації, збереження, розвитку та популяризації культури на території України. Його мета – забезпечити кожному громадянину доступ до культурних цінностей та забезпечити рівні можливості для розвитку культури в усіх регіонах країни. Закон визначає, що культура є складовою частиною національної спадщини України, що включає історичні, архітектурні, художні, наукові та інші цінності. Він визначає принципи та методи роботи у галузі культури, регулює діяльність установ та організацій, які займаються культурою, та встановлює відповідальність за порушення законодавства у цій сфері. Закон «Про культуру» також забезпечує правовий захист авторських прав та інтелектуальної власності в галузі культури. Він регулює відносини між учасниками культурного життя, зокрема між державою, організаціями,

установами, творцями та споживачами культурних товарів та послуг. Закон «Про культуру» має важливе значення для розвитку культури в Україні, оскільки він встановлює чіткі правила та принципи організації та розвитку культури, забезпечує захист інтелектуальної власності та авторських прав, а також забезпечує рівні можливості для участі у культурному житті усіх громадян країни. [9]

Закон України «Про туризм» – це законодавчий акт, призначений для регулювання діяльності у сфері туризму в Україні. Його метою є забезпечення розвитку туризму в Україні, захист прав туристів та підвищення якості туристичних послуг. Закон визначає поняття туризму, туристичних послуг, туристичної інфраструктури та інших туристичних термінів. Він також регулює відносини між туристами та туроператорами, турагентами та іншими суб'єктами туристичної діяльності. Закон встановлює вимоги до діяльності суб'єктів туристичної діяльності, таких як реєстрація, ліцензування, страхування відповідальності, забезпечення якості послуг. Він також встановлює відповідальність за порушення законодавства у сфері туризму. Особлива увага в законі приділяється захисту прав туристів, зокрема, право на інформацію про тур, право на безпеку та забезпеченням прав на відшкодування в разі порушення договірних зобов'язань. Закон також визначає основні засади державної політики у сфері туризму, такі як підвищення конкурентоспроможності туристичної галузі, залучення інвестицій, розвиток туризму у внутрішніх регіонах України. У цілому, Закон України «Про туризм» має на меті створення сприятливих умов для розвитку туризму в Україні та забезпечення високої якості туристичних послуг, що відповідають міжнародним стандартам. Для досягнення цих цілей закон передбачає взаємодію між державними органами, суб'єктами туристичної діяльності, громадськістю та міжнародними організаціями. [13]

Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» – це нормативний акт, що встановлює правову базу для збереження та розвитку української мови як державної. Закон визначає права та обов'язки

української мови в різних сферах суспільного життя, зокрема в державній владі, освіті, науці, культурі та мас-медіа. Основна мета закону полягає в тому, щоб забезпечити гарантоване використання української мови у всіх сферах життя в Україні, зберегти його як символ національної ідентичності та забезпечити всім громадянам рівні можливості використовувати українську мову. Закон також встановлює відповідальність за порушення правил використання української мови та передбачає заходи щодо її захисту та розвитку. [6]

Закон України «Про інформацію» є важливим законодавчим актом, який визначає правові основи збору, зберігання, обробки, використання та поширення інформації в Україні. Особливу увагу закон приділяє культурній сфері, яка включає в себе інформаційні матеріали, пов'язані з мистецтвом, літературою, наукою та іншими видами духовної творчості. Згідно з цим законом, культурні інформаційні ресурси повинні бути доступні громадськості, а їх поширення не повинно обмежуватись незаконними діями, такими як піратство та порушення авторських прав. Закон також надає права авторам на їхні твори та забезпечує їх захист від порушень авторських прав. Одночасно він дозволяє використання творів у межах дозволеного законом, що сприяє розвитку культурної сфери та її взаємодії з іншими галузями. Закон також встановлює вимоги до зберігання та захисту інформації, що стосується культурної сфери, зокрема щодо збереження оригіналів творів та інших матеріалів, що мають культурну цінність. Отже, Закон України «Про інформацію» має велике значення для розвитку культурної сфери в Україні, забезпечуючи захист прав авторів та доступ до культурних інформаційних ресурсів для всіх громадян. [7]

Закон України «Про рекламу» є важливим документом для сфери культурних та креативних індустрій, оскільки він встановлює правила та обмеження, які стосуються реклами продуктів та послуг у цих галузях. Наприклад, закон встановлює обмеження на використання образів та символіки, що порушують культурні та моральні норми, а також забороняє використання образів, що можуть образити окремі соціальні групи. Крім того,

закон встановлює вимоги щодо реклами культурних та мистецьких подій, таких як виставки, концерти та інші заходи. Зокрема, рекламні матеріали мають бути достовірними та точними, не містити інформації, що може ввести споживачів в оману або підвести їх до неправильних висновків щодо події. Також важливим аспектом закону є вимоги щодо захисту прав авторів творів, які використовуються в рекламних матеріалах. У цілому, закон має на меті забезпечити чесність та прозорість в рекламі у сфері культурних та креативних індустрій, а також захистити права споживачів та інтереси авторів творів. Дотримання вимог цього закону допоможе забезпечити ефективну та етичну рекламу у цих галузях, що сприятиме розвитку культурної та креативної сфер в Україні. [10]

Закон України «Про державну підтримку книговидавничої справи» – це законодавчий акт, який встановлює правила та механізми надання державної підтримки книговидавничій справі в Україні. Закон передбачає, що держава може забезпечувати фінансову, інфраструктурну, організаційну та іншу допомогу книговидавцям та книготорговцям. Така підтримка спрямована на розвиток книговидавництва та книготоргівлі, популяризацію книговидавничої продукції, створення умов для доступності книговидавничої продукції для населення, зокрема тих, хто проживає віддалено від місць з продажу книг. Для отримання державної підтримки книговидавці та книготорговці повинні відповідати встановленим законом вимогам, зокрема, отримати відповідні ліцензії та сертифікати на право здійснення книговидавничої та книготорговельної діяльності. Закон також встановлює механізми державної підтримки книговидавництва та книготоргівлі, зокрема, передбачає виділення коштів на підтримку проєктів зі створення нових книг, підвищення якості видавничої продукції, її просування та рекламування на ринку книговидавництва. Закон має на меті сприяти розвитку книговидавничої справи в Україні та забезпеченню доступу до книг для населення, що має важливе значення для культурного та освітнього розвитку суспільства. [5]

Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо державної підтримки сфери культури, креативних індустрій, туризму, малого та середнього бізнесу у зв'язку з дією обмежувальних заходів, пов'язаних із поширенням коронавірусної хвороби COVID-19». Цей закон вносить зміни до деяких законодавчих актів України, щоб забезпечити державну підтримку сфери культури, креативних індустрій та туризму, а також малого та середнього бізнесу в умовах обмежувальних заходів, пов'язаних із поширенням коронавірусної хвороби COVID-19. Це означає, що уряд України буде надавати підтримку та допомогу власникам та працівникам підприємств у галузі культури, креативних індустрій та туризму, які серйозно постраждали внаслідок обмежень, пов'язаних з COVID-19. Зокрема, закон передбачає підтримку заходів з мистецтва, культурних заходів, фестивалів, театральних вистав, кіно та інших подій у сфері культури та мистецтва. Крім того, закон передбачає підтримку малих та середніх підприємств у цих галузях, що допоможе зберегти робочі місця та підтримати розвиток культурної та креативної індустрії в цілому. Однак, варто зазначити, що конкретні заходи та механізми підтримки будуть визначатися окремими рішеннями уряду та місцевих органів влади з урахуванням потреб та особливостей кожної сфери.

[4]

Ці закони регулюють різні аспекти культурного та креативного життя України, включаючи туризм, мовне питання, культурні відносини з іншими країнами, інформаційну та рекламну діяльність, підтримку видавництв, книговидавничої та поліграфічної справи, культурних індустрій та розвитку малого та середнього підприємництва в цій сфері.

2.2. Зарубіжні практики державної політики регулювання у сфері культурних та креативних індустрій (Проведення заходів та залучення відвідувачів словенським креативним центром «POLIGON». Просування та розвиток творчих індустрій та креативних підприємств в Естонії за допомогою The ESA Tallinn Creative Incubator. Досвід Латвійської Республіки щодо двох найкращих практик – Hub Riga та «kim?» у сфері культурних та креативних індустрій)

Люблянський міський регіон є економічно найбільш розвиненим словенським регіоном, який генерує понад одну третину національного ВВП зі столицею Словенії Люблянню, яка є центром освіти, наукових, дослідницьких та культурних установ. Цей край відрізняється високим економічним розвитком, а також славиться високою концентрацією творчих професій та численних творчих спільнот. Частка жителів області у творчих професіях становить близько 19%. Тому ми розглянемо одну з найкращих практик цієї країни у сфері культурних та креативних індустрій. [56]

Творчий центр «Полігон» — творчий центр у Словенії та перший і найбільший коворкінг в країні. Це був навчальний майданчик для творчих спільнот і самозайнятих осіб, які працюють у сфері креативної економіки, соціального підприємництва та культури у столиці, і він був розміщений всередині колишньої тютюнової фабрики – Табачна Любляна. [44]

А зараз звернемося до історії створення цього творчого центру. Poligon був заснований у лютому 2014 року однією компанією Slovenia Coworking, якою керували Лука Пішкоріч, Єва Перчіч та Марко Орел. Їхньою ідеєю було популяризувати коворкінг в країні і вони змогли це зробити за допомогою таких спільнот: Slovenia Crowdfunding, Kreativna cona Šiška та Ljudje.si. Poligon було створено з метою сприяння розвитку творчих та креативних людей у Люблянні за допомогою створення центру та надання відповідно простору для їхнього розвитку. Poligon запропонував коворкінг для своєї спільноти включаючи makerspace, лабораторію краудфандингу, бар, бібліотеку, галерею. Також цим центром було організовано багато соціальних і культурних заходів.

Це було частиною міжнародної програми обміну коворкінгами у співпраці з коворкінгами по всій Європі. [44]

Сам Poligon має свій маніфест, який так би мовити складається з 5 заповідей та цінностей, а ось ці заповіді: тренінговий майданчик для самозайнятих творців, які працюють у сфері креативних індустрій, соціального підприємництва та культури; перший творчий центр у Словенії; працює за методом коворкінгу та разом із супутнім контентом має на меті розширити можливості самозайнятих людей для створення безпечнішого майбутнього працевлаштування; це автономна некомерційна платформа, яка дозволяє окремим особам розвивати на ній прибуткові та некомерційні проєкти; це відкрита інклюзивна платформа, яка слідує ідеї об'єднання людей і спільнот різних профілів і орієнтацій. Цінності Poligon: розвиток культури з відкритим вихідним кодом на протипагу колишній закритій та таємній корпоративній культурі; індивідуалізм співпраці на протипагу домінантному конкурентному індивідуалізму; міждисциплінарність на протипагу вузькій спеціалізації; дія та активна участь, — зосередженість на процесі та результаті, замість просто результату; визнання та повага до індивідуальних внесків, авторської роботи; потенціал талановитих спільнот над особистостями; спонтанність, дружба та довіра вище формальних відносин. Саме ці цінності і формують ідею створення коворкінгу в Словенії. [58]

Poligon регулярно бере участь у європейських дебатах щодо створення політики у сфері культурних та креативних індустрій на рівні ЄС. Даний центр є одним із небагатьох прикладів простору для культурного та творчого виробництва, який є великим проєктом, але який заснований знизу вгору та є більш публічним та відкритим, ніж багато громадських інституцій, які в іншому випадку повинні дотримуватися певних цінностей і підтримують молодих художників і творців, але їх часто звинувачують у закритості. Poligon отримав нагороду за «Найкращий коворкінг 2015» та отримав 15 000 євро, завдяки тому, що даний центр пропонує коворкінг і професійну підтримку соціальних підприємств, і соціальних організації економіки. Коворкінг не залежить від

влади Словенії, але є рушієм культурних та креативних індустрій в країні. Підіймає не лише економіку на новий рівень, а й інші сфери. [59]

Станом на 2017 рік було проведено понад 650 заходів, які залучили понад 35 000 відвідувачів. Найбільшим активом Poligon є міждисциплінарна спільнота з понад 200 міжнародних членів з 15 країн світу. Всі вони працюють у сферах графічного та промислового дизайну, програмування, архітектури, інженерії, медіа, музичного та відеовиробництва, неурядового сектору і культури. Poligon тісно співпрацює з іншими подібними установами в Європі, приділяючи особливу увагу Балканським країнам та країнам Східної Європи. Більшість співпраці базується на обміні новими думками, різними ноу-хау. [56]

Один із засновників вважає, що можливості, які креативний і культурний сектор може відкрити для суспільства, безмежні. Економічний вплив, звичайно, найбільш очевидний, але сьогодні очевидні й соціальні виміри впливу культури. Творча молодь більше не хоче створювати безглузді проекти. Вони хочуть працювати над чимось значущим, що сприяло б вирішенню політичних, екологічних та промислових проблем. Активізм – це також спосіб використання креативності для підняття актуальних політичних та соціальних проблем: мігранти, криза, права ЛГБ. Як саме вони можуть реалізувати проекти, які впливають на суспільство, як можуть вирішити екологічні проблеми? Як можуть створювати стійкі продукти, які б не впливали на навколишнє середовище? Це одна з цілей, яку засновники Poligon ставили з самого початку. І вони мали рацію, що культурно-креативний сектор має величезний потенціал для розвитку соціального підприємництва. Це дійсно може вирішити кризові проблеми, які переживають економіка та суспільство. [57]

Творчі індустрії тісно пов'язані одна з одною, і багато проектів поєднують різні підгалузі. Майже всі проекти, які реалізуються в креативних індустріях, є синтезом різних секторів. Дуже важливо створювати та розвивати середовище, в якому творчість може процвітати та мати потенціал. Тому саме даний центр став осередком дружнього, відкритого середовища, головною

метою якого є мотивація творчої молоді, створення середовища, яке дозволяє спільно втілювати ідеї. Ось чому уряд будь-якої країни повинен докладати всіх зусиль, щоб сприяти розвитку цього сектора, оскільки він має такий великий потенціал для розвитку всіх інших секторів.

Тому одна з найважливіших речей – це організація та підтримка низових ініціатив, які потребують визнання та підтримки на ранніх стадіях, щоб вижити. Є багато творчих ініціатив з величезним потенціалом, але вони можуть легко зникнути без підтримки. Отже, держава має сама сприяти розвитку центрів, де будуть підтримувати творчі ідеї громадян.

Талліннський творчий інкубатор (ESA) є одним із трьох інкубаторів, які функціонують за допомогою підтримки бізнесу та кредитування Management Foundation. Інкубатор офіційно було відкрито у вересні 2009 року, хоча Management Foundation почали надавати підтримку творчим підприємств вже у 2008 році. [63]

Команда даного інкубатора складається з 10 осіб, де кожен має свої обов'язки. Тож консультантами або керівниками проєкту є Неле Плутон, Марія-Йоганна Коло, Моніка Пярнсалу, Хелен Пур, Крістель Мидус, Марієтта Рубен. Член правління – Ану Ліхмус, головний бухгалтер – Мак Ліідемаа, менеджер з маркетингу – Маргарет Айдла, секретар – Мері Ліхтметс. [64] Інкубатор не залежить від держави, та не заручався підтримкою задля свого функціонування. Проте своєю діяльністю, влада визнала цінність даного проєкту, який позитивно впливає на розвиток країни.

Взагалі ідея творчого інкубатора народилася ще в 2004 році, коли один із відомих сучасних ювелірів Естонії Керт Сумматавет, доктор філософії, став клієнтом інкубатора. Завдяки спільним зусиллям Керта Сумматавета та Ану Ліхмуса, члена правління в ESA, було розроблено концепцію для Творчого інкубатора. Тож, у вересні 2006 року дана концепція була представлена вперше в Талліннській міській раді підприємств. Місто Таллінн погодилося створити Творчий інкубатор, а також надав кошти задля запланованих витрат для майбутніх проєктів. Завдяки підтримці міської ради Творчий інкубатор мав

змогу фінансувати свою діяльність, а й відповідно розвивати інфраструктуру. [63]

Заступник мера Таллінна Айвар Рійсалу сказав, що перехід до циркулярної економіки є важливим кроком до успіху, який впливає на добробут кожного жителя Таллінна та робить невеликий внесок у якість життя всієї Естонії. Саме місто Таллінн сприяє переходу до циркулярної економіки, і роль міста в цьому полягає у створенні сприятливих умов для реалізації принципів циркулярної економіки. Тому він наполягає на підтримці міста Таллінна, включаючи творчий інкубатор, який є основою у реалізації цих амбіцій. Більшість представників влади висловили свої побажання та наміри стосовно Таллінського творчого інкубатора. Вони вважають, що даний інкубатор є запорукою успіху економіки Естонії. [62]

Попри все, місто Таллінн є основним джерелом фінансування для Творчого інкубатора (ESA), саме влада цього міста є найбільш зацікавленою стороною, і тому спрямовує всі свої заходи на підтримку творчих підприємств, які розташовані в Таллінні. При цьому, Творчий інкубатор генерує свої власні доходи від оренди кімнат, а також від продажу послуг і навчання. [63]

Місія Талліннського творчого інкубатора полягає в забезпеченні підтримки середовища для творчих підприємств, надаючи їм послуги інкубації. Основний акцент робиться на покращення бізнес-експертиз творчих підприємств і створити м'яку інфраструктуру шляхом розробки механізмів інклюзії, співпраці, участі та допомоги підприємствам вийти на міжнародний рівень. Це допоможе Творчому інкубатору мати важливий вплив у секторі культурних та креативних індустрій. [63]

Але ж які умови, для того, щоб бути частиною інкубатора? Усі підприємства, які бажають бути включеними до інкубатора, повинні пройти базові бізнес-тренінг курси, а також вони зобов'язані скласти бізнес-план. Бізнес-план оцінюється групою експертів і бізнесу надається ретельний зворотний зв'язок, де надається звіт стосовно їхніх сильних та слабких сторін.

Член відповідного підприємства, який хоче бути частиною інкубатора, має захищати свій бізнес-план перед атестаційною комісією. [63]

Бізнес у Творчому інкубаторі може компенсувати певний брак ресурсів як матеріальних, так і ні. Підприємства є включені в тренінги, інформаційні та мережеві семінари, майстер-класи та освітні подорожі, маркетингові заходи, організовані інкубатором. За фінансової підтримки від інкубатор, підприємства також мають можливість розвивати свої професійні навички через навчальні курси. Найбільш популярні послуги, що надаються є бізнес-консультації та навчання, а також групові заходи. Загальні кімнати інкубатора використовують та обговорення всередині інкубатора. Від початку проєкту, можна виділити п'ять підприємств Творчого інкубатора, які можуть поділитися своїми історіями успіху. Чотири з них експортують свої продукти та послуги на міжнародному рівні, а три з них досягли національного визнання в бізнесі, а також сфері дизайну. П'ять найкращих естонських дизайнерів приєдналися до Талліннського творчого інкубатора. Їхні міжнародні нагороди та визнання є заохоченням для інші клієнти Талліннського творчого інкубатора. [63]

Успіх і необхідність функціонування Творчого інкубатора чітко визначається його популярністю. У 2008 році було 14 творчих підприємств, які бажали приєднатися, вже у 2009 році їх було 30, а вже до кінця весни 2010 року було залучено 40 творчих підприємств. [63]

З моменту створення Талліннського творчого інкубатора, було залучено Естонську академію мистецтв, Майнорську бізнес-школу проєктування, Естонську асоціацію дизайнерів, а також Естонський центр дизайну. [63]

Загалом, Талліннський творчий інкубатор є частиною програми Creative Estonia. Програма об'єднує різні діяльність для сприяння креативному підприємництву та креативності в суспільстві. Creative Estonia має на меті об'єднати різні зацікавлені сторони та сприяти контакт між творчими професіоналами і підприємства, політиками, студентами та підприємства з інших секторів. Діяльність Creative Estonia передбачає розширити мережу креативних індустрій, зібрати повну колекція актуальної інформації про творчі

промисловості, веб-ресурси для компаній-початківців, онлайн-консультації, нетворкінг підтримку, а в майбутньому також рекламні та маркетингові можливості для творчих компаній. При цьому, портал Creative Estonia намагається надавати лише актуальну інформацію, а також переймати передовий досвід, в додаток до цього організовує конференції та семінари в різних частинах Естонії та пропонує підтримку ініціативи креативних індустрій. [63]

А також хотілося б зазначити основні напрямки діяльності Creative Estonia: економічна, соціальна та регіональна цінність креативних індустрій; створити дискусійний майданчик для проблем та рішень креативної індустрії на найвищому рівні; підтримка як стартапів, так і вже створених компаній в секторі креативних індустрій надаючи вкрай необхідну інформацію та поради для розвитку; розвивати та просувати позитивний імідж підприємств; підтримка розвитку бізнес-навичок; підтримка збільшення експортних можливостей креативного бізнесу; створювати національні та міжнародні мережі для кращого й міцнішого функціонування. [47]

Якщо врахувати інформацію, яку ми отримали з джерел стосовно Талліннського творчого інкубатора, то напрямки діяльності Creative Estonia, беззаперечно переплітаються з діяльністю інкубатора та підприємств, які є його частиною. Всі завдання, які перед собою ставить інкубатор, направлені на розширення кордонів діяльності творчого потенціалу в країні.

Міністерство культури Латвії в 2005 році урочисто відкрило роботу над новим довгостроковим культурно-політичним документом, де було залучено як місцевих, так і міжнародного кола експертів, а також національні, муніципальні, державні та приватні організацій. Якщо говорити про багаті культурні надбання, наявні в Латвії, то культурний фонд Політичні орієнтири 2006–2015 «National State» намагався відповісти на питання про «декоративну» роль культурного сектору або відобразити як культура збагачує наше життя, а також намагався висвітлити культурний сектор в рамках мультидисциплінарного підходу. Можна виділити, що культура як одна з гілок

національної економіки сприяє добробуту людей, а також розвитку та конкурентоспроможності особистості, суспільства й держави в цілому. Очевидно, культурні та креативні індустрії, здається, є один із ключів до впровадження нової парадигми в культурній політиці Латвії. Тому ми поговоримо про дві найкращі практики, які були впроваджені з набуттям чинності стратегії «National State» у Латвії. [63]

Hub Riga розроблений як платформа для творчих і активних особистостей, організацій і компаній з усіх сфер задля взаємодії між собою та відкриття нового із загальною метою для впливу на зміни в економіці держави. [63]

Hub Riga почав відігравати активну роль у розширенні економіки Латвії, та надання їй нового рівня, пропонуючи бізнес-інкубацію послуг молодим підприємствам в культурних та креативних індустріях. Ця програма діє за підтримки Європейського регіонального Фонд розвитку, а також стратегії «National State» та надає фінансову підтримку молодим творчим підприємствам у перші роки їх діяльності. Ця підтримка включає часткову компенсацію для адміністративних, юридичних та бухгалтерських процесів та інші бізнес-процеси, на які потрібно мати кошти для розвитку. [53]

Творчий інкубатор Hub розташований в Андрейсали, районі, який переживає перспективний розвиток, де молоді підприємства підбирають найбільш підходящі приміщення для своїх офісів, майстерні, склади та виробничі приміщення. Існуючі та нові орендарі та партнери використовують цей район як місце для зустрічі, обміну ідеями, виправлення помилок, де особистості вчаться, надихаються та діляться переживання. Цей район є таким собі містком між початківцями та вже досвідченими особистостями. Тут молоде, недосвідчене покоління може прийти й отримати пораду вже від людей, які будували свій шлях, не маючи таких технологій та навіть можливостей, які надаються наразі. [63]

Серед інших планів Hub Riga хотів запустити перший Hub Space в Старому місті – Ризі разом з Арт-простором Риги. Ідея полягала в тому, щоб

запропонувати відвідувачам виставки більш різноманітний досвід і пропонувати місцевим жителям й іншим відвідувачам більш гнучкий доступ для роботи, зустрічей та відпочинку у творчому просторі. Щоб реалізовувати всі свої ідеї, а також розширити їх та зміцнити й зберегти свій вплив, Hub Riga тісно співпрацює з однодумцями й іншими зацікавленими особами, підприємствами. Наприклад, з Британською Радою, забудовником нерухомості Jaunrīga, Радою міністрів Північних країн, міською радою Риги, Латвійським культурним коледжем, Riga Arts Space та іншими місцевими та міжнародними організаціями, установами, навчальними закладами, молодіжними рухами і звичайно неурядовими організаціями. [63]

Також одним визначним проєктом Латвії є міждисциплінарний мистецький центр «kim?», який визначають також найкращою практикою цієї країни. Латвійським музеєм сучасного мистецтва було відкрито центр «kim?», який є міждисциплінарним мистецьким центром у Латвії, присвячений сучасній культурі. Розташований в історичному районі в Ризі, «kim?» організовує щомісячні виставки у трьох своїх галереях і надає місцевій та міжнародній аудиторії додаткову програму регулярних лекцій, кінопоказів та вистав. [63]

З моменту відкриття 16 травня 2009 року «kim?» організувала цікаву програму із 103 культурних заходів та залучила більше 36 000 відвідувачів. Мистецький центр «kim?» хотів розширити свої кордони та пустити коріння в таких країнах: Німеччина, Нідерланди та Китай, започаткувавши кілька освітніх програм задля розвитку, а також віднайти для себе будівлю в Латвії, щоб залучити більше відвідувачів і відповідно розширити свою діяльність. [63]

Цільова аудиторія «kim?» включає в себе професіоналів мистецтва, представників креативної індустрії, студентів та туристів. Використання синергії між різними сферами сучасної культури сприяє отриманню ширшого фідбеку та розуміння як краще рухатися далі. [63]

Якщо говорити про фінансування, то «kim?» регулярно бере участь в різних міжнародних та місцевих проєктах отримання грантів, це і є основним

джерелом фінансування мистецького центру. Інші джерела – це Міністерство культури, корпоративні спонсори, а також власний дохід за рахунок оренди. [63]

Загальна мета що центру, що інкубатору, то це розширити свої кордони за допомогою творчих людей, при цьому надати їм можливості для власного розвитку та відточення навичок та вмінь.

2.3. Напрямки трансформації державної політики розвитку сфери культурних та креативних індустрій

Трансформація державної політики розвитку сфери культурних та креативних індустрій означає зміну підходу до цієї галузі. Це передбачає більш комплексний та інтегрований підхід, який включає різні напрямки діяльності, такі як підтримка творчості та інновацій, розвиток освіти та підвищення кваліфікації працівників культурно-креативної сфери, створення сприятливих умов для підприємництва та експорту культурно-креативних продуктів. Окрім цього, така трансформація передбачає сприяння реконструкції та реставрації культурно-історичних об'єктів, підтримку культурно-креативного туризму та розвиток міжнародної співпраці. Головна ідея трансформації полягає в тому, щоб культурні та креативні індустрії стали не тільки естетичним, але й економічним фактором розвитку країни.

Уряд України на 2023 рік планує створити Національний офіс розвитку креативних індустрій, який сприятиме розвитку та підтримці креативних індустрій, промоції українського креативного продукту та консультаційних послуг підприємцям. Уряд також планує розробити до жовтня законопроект про створення електронного інформаційного ресурсу культурної спадщини, про захист культурного простору та про позбавлення державних нагород громадян, які підтримують збройну агресію Російської Федерації проти України. А також розробити до листопада проєкт акта уряду щодо визначення основних засад функціонування Національної електронної бібліотеки. Незважаючи на те, що Український культурний фонд перейняв на себе більшість зобов'язань стосовно

сфери культурних та креативних індустрій, але створення окремого органу сприятиме чіткому розподілу зобов'язань та можливості чітко визначити ціль розвитку та план дій. [55]

Створення даної організації значний крок вперед з метою регулювання сфери культурних та креативних індустрій. Гадаємо, що перш всього потрібно створити стратегію розвитку для формування плану дій як всередині країни, так і на міжнародному рівні.

Один з напрямків трансформації державної політики полягає в тому, щоб забезпечити створення доступного інституційного середовища для розвитку культурно-креативних індустрій. Це може бути досягнуто за допомогою різноманітних заходів. Запровадити модель стандартизації гарантованих державою культурних послуг, а також забезпечити належне фінансування цього комплексу культурних послуг у громадах через міжбюджетні трансфери. Звернути увагу на поширення інклюзивної продукції та створення інклюзивних культурних просторів. Необхідно вдосконалити законодавство про захист прав інтелектуальної власності шляхом його гармонізації з європейськими та міжнародними нормами у цій сфері. Створити умови для розвитку інновацій та технологій, що використовуються в культурно-креативних індустріях. [51]

Другий напрямок трансформації полягає в тому, щоб сприяти розвитку культурно-креативного підприємництва та підтримці культурно-креативних підприємців. Розробити ефективні механізми державно-приватного партнерства для підтримки культури. Ініціювати створення нормативно-правової бази, підзаконних актів та методичних рекомендацій щодо застосування механізмів такого партнерства у сфері культури. Створення умов для розвитку культурно-креативних кластерів та мереж підприємств, що сприятимуть створенню нових ринків та збільшенню конкурентоспроможності національних продуктів. Забезпечення доступу культурно-креативних підприємців до фінансових ресурсів, таких як банківські кредити, мікрофінансування. [51]

Третій напрямок трансформації полягає в тому, щоб сприяти розвитку культурно-креативної інфраструктури та створенню нових культурних об'єктів.

Створення умов для розвитку культурних та креативних об'єктів, таких як мистецькі центри, театри, кінотеатри, музеї. Надавати матеріальну підтримку установам та окремим представникам сфери культури через грантові програми, в тому числі інституційні. Сприяння реконструкції та реставрації культурно-історичних об'єктів, зокрема тих, які є пам'ятками культурної спадщини. Розвиток культурно-креативного туризму та створення умов для збільшення туристичного потенціалу країни. Підтримувати розвиток українського кіно, дубляжу та книговиробництва. [51]

Четвертий напрямок трансформації полягає в тому, щоб сприяти розвитку міжнародної співпраці та експорту культурно-креативних продуктів. Створення умов для підтримки експорту культурно-креативних продуктів, включаючи фінансову та інформаційну підтримку, проведення маркетингових досліджень, участь у міжнародних виставках та інших заходах. Розвиток мережі дипломатичних представництв, які могли б сприяти просуванню національної культури та культурно-креативних продуктів на міжнародному рівні. [51]

П'ятий напрямок трансформації полягає в тому, щоб сприяти розвитку підтримки працівників залучених у сферу культурних та креативних індустрій. Оскільки серйозною проблемою залишається надзвичайно низька заробітна плата працівників культури, потребують перегляду окладів та запровадження нових розмірів оплати праці та надбавок. Забезпечити неупередженість та прозорість проведення конкурсів на посади керівників державних служб та керівників закладів культури. При підготовці проєктів культурних законопроєктів необхідно застосовувати повний цикл формування політики з обов'язковим залученням широкого кола стейкхолдерів до процесу підготовки та обговорення. [51]

Отже, трансформація державної політики розвитку сфери культурних та креативних індустрій передбачає комплексний підхід, який охоплює різні напрямки діяльності та вимагає співпраці між різними секторами та галузями. Залученню та підтримці людських ресурсів, а також орієнтації на міжнародну арену.

Висновок до розділу 2

Нормативно-правове забезпечення є невід'ємною частиною розвитку культурних та креативних індустрій в Україні. Закони у цій сфері допомагають забезпечити захист прав авторів та культурних інституцій. Крім того, ці закони регулюють різні аспекти культурного та креативного життя України, такі як туризм, культурні відносини з іншими країнами, інформаційна та рекламна діяльність, підтримка видавництв та поліграфічної справи, розвиток малого та середнього підприємництва в цій сфері. Законодавче забезпечення є важливим для розвитку культурних та креативних індустрій, тому що воно забезпечує правову базу для захисту та популяризації культурної спадщини та творчості. Це допомагає забезпечити стабільність у цій сфері, збільшення виробництва та збереження культурної спадщини для майбутніх поколінь.

Креативний центр Poligon є найпершим центром коворкінгу в Словенії, що допомагає людям розвивати свої можливості в багатьох сферах. Ініціатори створення цього центру надають змогу не лише спілкуватися, ділитися ідеями, працювати, а й навчають, розвивають можливості всіх бажаючих творчих людей. Цей центр має не лише мету, а й свої цінності та ідеї, які хоче просувати не лише на національному рівні, а на міжнародному. Члени Poligon намагаються залучати не лише творчих осіб своєї країни, а й поширюють свої знання та можливості на увесь світ.

Створення Талліннського творчого інкубатора пройшло багато етапів перш ніж він почав функціонувати. Цілих п'ять років відбувалися зміни, пропозиції як в законодавстві, так і розумінні людей того, що вони хочуть створити. Даний інкубатор надає змогу функціонувати не лише творчим сферам країни, а залучає й інші задля можливості росту та розвитку. Такі зміни позитивно впливають на креативне мислення громадян Естонії. Держава також сприяє розвитку даного інкубатора, і не лише вона, з інкубатором працюють багато інших організацій, які зацікавлені в його діяльності.

В Латвії ми розглянули не одну, а дві практики, які відрізняються між собою, але їхня головна мета – розвиток. Мистецький центр «kim?» залучає не тільки громадян, відвідувачів, а й бізнес та заручається його підтримкою. Їхня діяльність залучає не лише громадян своєї країни, а й туристів. Така діяльність сприяє не лише розвитку економіки в державі, а й інших сфер. Даний центр також налаштований на міжнародну співпрацю та розширення власних кордонів у Латвії. Інкубатор Hub Riga як інші центри та інкубатори залучає до своєї діяльності творчих людей. Але при цьому однією з особливостей даного інкубатору є спеціально відведений район в Ризі, де молодь може отримати досвід від старшого покоління, що спонукає отримувати знання та відкривати щось нове для себе.

Головне у трансформації державної політики розвитку культурних та креативних індустрій – це комплексний підхід, що включає співпрацю між різними секторами та галузями, орієнтацію на міжнародну співпрацю та підтримку людських ресурсів. Для досягнення успіху у цій галузі необхідна гармонійна робота між різними зацікавленими сторонами та увага до розвитку потенціалу людей, які працюють у сфері культури та мистецтва. Також важливо активно взаємодіяти з міжнародними партнерами та дотримуватися нормативно-правової бази для захисту прав та інтересів культурної спадщини та творчості.

РОЗДІЛ 3

КРАЩІ ПРАКТИКИ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ РОЗВИТКУ СФЕРИ КУЛЬТУРНИХ ТА КРЕАТИВНИХ ІНДУСТРІЙ

3.1. Імплементация зарубіжних принципів державної політики з розвитку сфери культурних та креативних індустрій.

Попередньо зазначивши про найкращі практики Словенії, Латвії та Естонії, керівники яких допомогли покращити становище своїх держав та віднайшли спеціалістів у сфері культурних та креативних індустрій, а також надали змогу покращити свої навички та знання. Україна може взяти до уваги кожен з цих практик, адже всі вони орієнтовані на міжнародну арену, вони враховують не лише свої можливості в межах країни, а й поза нею. Ми вважаємо, що дана орієнтація може допомогти привернути більше уваги до представників нашої країни, які можуть показати свої вміння і відповідно можливості своєї країни. Україна також має сприяти розвитку знань своїх громадян і за допомогою даних інкубаторів, центрів, які присутні на території зазначених країн, можна здійснити даний розвиток. Можна запозичити ідею та адаптувати її до власних можливостей, необхідно виділити всі плюси та мінуси даних практик та знайти найбільш оптимальний варіант для створення, можливо, більш успішного коворкінгу на території України.

Не всі «геніальні винаходи» іноземних колег можуть бути втілені в українських реаліях, але сектор культурних і креативних індустрій є винятком із цього. Окремі країни пострадянського простору та соціалістичного табору, такі як Польща, Литва, Словаччина та інші, змогли ефективно використати систему залучення до роботи культурно-креативних індустрій якомога ширшої аудиторії – малого та середнього бізнесу. Вже розроблені та випробувані на своїх територіях Британією та Австралією – лідерами у сфері креативної економіки. Об'єднання фінансових і кадрових ресурсів різних галузей економіки в контексті створення та просування культурного продукту виявилось доцільним. В Україні, існує великий розрив у питаннях взаємодії між

секторами та галузями через відсутність комунікації, а також чітко сформованої державної політики, орієнтованої на розвиток креативної економіки. Все це присутнє на тлі низької поінформованості потенційних креативних операторів, культурних операторів, креативних фасилітаторів щодо перспектив такого об'єднання. [52]

Тож, Австралія має найвищий індекс розвитку у сфері культурних та креативних індустрій. З даних ми дізнаємося, що австралійський сектор креативних індустрій приносить понад 90 мільярдів доларів США в національну економіку та експортує 3,2 мільярда доларів США щорічно. В Австралії працює понад 600 000 людей, з яких 263 563 працюють у нетворчих галузях. Це свідчить про явний попит галузі на міждисциплінарні навички. В австралійському секторі креативних індустрій також працює багато волонтерів. Їхній внесок у розвиток економіки є надзвичайним. [40]

Австралійці все більше визнають життєво важливу роль мистецтва та творчості майже в кожному аспекті свого життя, від освіти до психічного здоров'я та зміцнення місцевої економіки. Багато досліджень, проведених Австралійською радою, показують, що все більше австралійців погоджуються, що мистецтво та творчість створюють соціальну згуртованість і підтримують охорону здоров'я, освіту та економіку майбутнього – критичні сфери життя суспільства. Австралія є творчою нацією: майже кожен австралієць – 98% – займається мистецтвом і культурою. Дедалі більша частина австралійців визнають позитивний вплив мистецтва та творчості на своє життя та на життя громад. [45] Більшість австралійців підтримують державне фінансування мистецтва і мають чіткі пріоритети для інвестицій, включаючи забезпечення доступу до мистецтва та творчого досвіду для молодих людей, а також підтримки навчання та розвитку. Та й саме державне фінансування є досить потужним, що спонукає своїх громадян для його підтримки.

Тобто ми можемо зробити висновок, що держава своїми діями спонукає суспільство до дії, до зацікавленості власною культурою та творчістю. Приклад Австралії може стати для України поштовхом зміцнити знання своїх громадян у

сфері культурних та креативних індустрій, а також показати чому саме важливий цей сектор розвитку для держави. На нашу думку, освіта в цій сфері не буде зайвою, адже світ з кожним днем рухається швидше, і проблеми виникають більш глобальніші, тому творчий розвиток може стати вирішенням багатьох питань. З поданого тексту вище ми можемо зрозуміти, що її громадяни турбуються про економіку власної країни, адже мають бажання та натхнення інвестувати в неї. Відповідно держава створює умови, наприклад, креативні міста, про які знає майже увесь світ, про цікаві місця, події які там відбуваються.

Взагалі, ЮНЕСКО визначає шлях до успіху 5 критеріями: 1) розробка політики та адвокація, діяльність професійних мереж та асоціацій; 2) посилення організаційного потенціалу, зокрема, через спеціальну безперервну освіту та навчання; 3) функціонування інкубаторів та прискорювачів; 4) створення кластерів і хабів; 5) орієнтація на глобальні ринки та глобальну творчу сцену. [65]

Поради від ООН, які мають сприяти вдосконаленню.

1. Перш за все, визнайте, що, окрім економічних переваг, креативна економіка також несе й іншу цінність, яка значно сприяє досягненню інклюзивного та сталого суспільного розвитку.

2. Зробити культуру рушієм і чинником процесів економічного, соціального та екологічного розвитку, оскільки позитивні зміни можуть відбутися лише в середовищі, яке цьому сприяє.

3. Розкрийте можливості за допомогою аналізу місцевих ресурсів та окремо економіки відповідного регіону. Цей аналіз стане основою для розробки програми подальших дій у цьому секторі.

4. Зміцнення доказової бази шляхом ретельного збору даних як фундаментальної інвестиції в політику розвитку креативної економіки в регіоні.

5. Дослідити зв'язки між неформальним і офіційним секторами креативної економіки як ключові аспектами для створення адекватної політики, оскільки креативна економіка в багатьох країнах, що розвиваються, глибоко

залежить від неформальних культурних систем, процесів та інституцій і віддалена від державного сектору.

6. Проаналізуйте критичні фактори успіху, які сприяють формуванню нових шляхів розвитку місцевої креативної економіки. До таких факторів успіху відносяться: наявність інфраструктури та трудових ресурсів, наявність законодавства, що захищає інтелектуальну власність.

7. Інвестуйте в сталий творчий розвиток підприємства по всьому ланцюжку створення вартості. Це означає, що потрібна підтримка місцевого навчання та інновацій, оскільки без них не буде нових талантів чи нових творчих фірм.

8. Створіть нові можливості для культурних підприємців у діловому управлінні та соціальних мережах, залучіть їх до маркетингової діяльності та надайте їм можливість працювати та розвиватися в тих містах, які придатні для розвитку соціальної та культурної структури суспільства.

9. Залучайтеся до міжнародного співробітництва для сприяння продуктивному взаємному навчанню, а також обміну інформацією та досвідом.

10. Інтегруйте культуру в програми місцевого економічного та соціального розвитку, зробіть так, щоб вона була високою, навіть коли стикаєтеся з проблемами. [39]

Можна зазначити, що більшість порад ООН застосовує Австралія, і суспільство йде на зустріч та допомагає розвивати економіку та креативні індустрії швидше.

3.2. Особливості функціонування та фінансування сфери культурних та креативних індустрій в Україні

Культурні та креативні індустрії в Україні мають свої унікальні характеристики та особливості. Наведемо ключові проблеми, які потрібно вирішити задля ефективнішого функціонування.

Культурні та креативні індустрії України зазнали значного впливу радянського минулого. Централізоване планування та контрольована державою

модель культурного виробництва залишили відбиток на структурі та діяльності індустрії. Однак, з моменту здобуття незалежності у 1991 році, Україна переходить до більш ринкової системи. Україна відома своєю багатою культурною спадщиною та різноманітністю. Країна має широкий спектр традиційних видів мистецтва, ремесел, музики, танців, літератури та фольклору, які сприяють розвитку культурних та креативних індустрій. Це розмаїття пропонує можливості для різних форм художнього самовираження і приваблює як внутрішню, так і міжнародну аудиторію. Незважаючи на культурне багатство країни, культурні та креативні індустрії в Україні часто стикаються з проблемами через обмежені фінансові ресурси та неналежну інфраструктуру. Фінансування культурних проєктів та ініціатив може бути недостатнім, що призводить до обмежень у виробництві, просуванні та доступі до культурних продуктів.

Як і в багатьох країнах, цифрова революція мала значний вплив на культурні та креативні індустрії України. Цифрові платформи та технології відкрили нові можливості для створення, розповсюдження та споживання культурних продуктів. Платформи онлайн-трансляцій, соціальні мережі та електронна комерція стали важливими каналами для охоплення аудиторії та монетизації творчих робіт.

Український уряд визнає важливість культурних та креативних індустрій і впроваджує різноманітні політики та програми для підтримки їхнього розвитку. Ці ініціативи включають гранти, субсидії, податкові пільги та програми з розбудови потенціалу для митців, культурних організацій та креативних підприємців. Однак є ще багато можливостей для вдосконалення з точки зору доступності та ефективності цих механізмів підтримки.

Культурні та креативні індустрії України демонструють поєднання місцевої та регіональної динаміки. Різні регіони мають власні культурні традиції та креативні кластери, що сприяють формуванню різноманітного мистецького ландшафту. Наприклад, Львів відомий своєю яскравою культурою

кафе та архітектурною спадщиною, тоді як Одеса славиться своєю кіноіндустрією та театральними традиціями.

Протягом року в Україні проводяться численні культурні фестивалі та заходи, які відіграють вирішальну роль у просуванні культурних та креативних індустрій країни. Ці події охоплюють широкий спектр дисциплін, включаючи музику, кіно, літературу, візуальне мистецтво, театр і танці. Такі фестивалі, як Одеський міжнародний кінофестиваль та Київський міжнародний літературний фестиваль, приваблюють як національних, так і міжнародних учасників.

Україна має процвітаючу сцену сучасного мистецтва з численними художніми галереями, виставковими просторами та мистецькими колективами. Київ, зокрема, перетворився на центр сучасного мистецтва, що приваблює художників і кураторів з усього світу. PinchukArtCenter та Мистецький Арсенал є визначними інституціями, що підтримують та просувають сучасне мистецтво в Україні.

Культурні та креативні індустрії України роблять значний внесок у туристичний сектор. Історичні пам'ятки країни, об'єкти культурної спадщини та культурні події приваблюють туристів, зацікавлених у знайомстві з українським мистецтвом та культурою. Такі міста, як Львів, з його добре збереженим архітектурним ансамблем та яскравим культурним життям, стали популярними туристичними напрямками.

Важливо зазначити, що функціонування культурних та креативних індустрій може відрізнятися в різних регіонах України, причому більш розвинена інфраструктура та ресурси часто зосереджені у великих містах.

Всі ці проблеми так чи інакше пов'язані із фінансуванням. Для будь-якого креативного продукту потрібна реклама, задля того, щоб він став впізнаваним. І як ми всі знаємо, реклама – це гроші, у нашому випадку мова йде саме про фінансування.

Варто зазначити, що головними аспектами функціонування культурних та креативних індустрій є:

1. Сприяння зменшенню безробіття шляхом підтримки самозайнятості, де головними цінностями є творчі ідеї, що приносять дохід.
2. Орієнтація на розвиток малого бізнесу, замість концентрації на великих корпораціях.
3. Ефективність розвитку в міських середовищах, використовуючи унікальність кожного міста для покращення добробуту мешканців і збільшення економічного, туристичного, соціального, гуманітарного та духовного потенціалу.
4. Нерозривність поєднання науки, мистецтва, креативності та інновацій.
5. Сприяння стиранню кордонів між країнами завдяки міжнародному співробітництву, ефективному використанню інтернет-технологій та відкритому доступу до інформаційних потоків.
6. Стимулювання створення сучасних унікальних ідей та бачень світу через культурну та етнічну різноманітність.
7. Орієнтація на позитивні людські якості, такі як творчість, креативність, ввічливість, моральність, толерантність, доброта, оптимізм, відкритість, щирість та комунікабельність. [15, с.152]

Проблеми фінансування культурних та креативних індустрій, пов'язані не лише з можливістю отримання коштів та з погано налагодженими зв'язками, а й з можливістю ними розпоряджатися.

1. Ліквідність є важливим показником для будь-якого бізнесу, а вміння ефективно управляти ліквідними коштами є основною компетенцією підприємців. З результатів опитування видно, що молоді креативні бізнеси стикаються зі значними проблемами, пов'язаними з нестачею грошових коштів. Більшість опитаних не можуть забезпечити фінансування своєї операційної діяльності та виконувати свої фінансові зобов'язання довше, ніж на 1-3 місяці. Ця проблема є особливо актуальною для випускників Creative Enterprise Programme, оскільки вона впливає не тільки на етапі проєкту чи створення бізнесу, але й на етапах зростання та стабільності. Крім того, значна частина

респондентів не має належного розуміння поняття ліквідності і не може визначити необхідний рівень ліквідних активів для своєї діяльності. [31, с.6]

2. Некомпетентність у фінансових питаннях спричиняє проблеми – від стратегії розвитку до поточних питань ціноутворення. Тому для початківців критично важливою є їхня фінансова грамотність, а для сталих бізнесів – пошук кваліфікованого фінансового менеджера. [31, с.7]

3. Управління ліквідністю та маржинальністю, а також залучення зовнішнього фінансування, становлять найбільш суттєві проблеми для молодих креативних бізнесів. Однак, позитивним є те, що респонденти у всіх етапах розвитку бізнесу розуміють важливість цих компетентностей і бажають їх освоїти, якщо вони виявляються недостатніми. [31, с.8]

4. Більшість випускників, навіть тих, хто вже має стабільні та зростаючі бізнеси, лише починають або бажають використовувати різноманітні інструменти управління бізнесом. Це означає, що креативні підприємці часто виходять на ринок без належної стратегії діяльності, без розуміння свого позиціонування і без планування грошових потоків. Це недолік може створювати проблеми в пошуку потенційних інвесторів або кредиторів, оскільки вони будуть сприймати високі ризики втрати і неповернення коштів. [31, с.8]

Але проблеми полягають не лише в можливості розпорядження та отриманні коштів, а й в несформованій екосистемі підтримки креативних індустрій, відсутності платформ для пошуку та взаємодії з інвесторами, орієнтації на попередній досвід та небажання шукати нові джерела надходження коштів, бракові інформації про інвестиційні та кредитні можливості. [31, с.12]

Відповідно до опитування були запропоновані такі моделі отримання фінансування:

1. Мікрокредитування для креативних бізнесів.
2. Кредитування під заставу прав на частку від продажів.
3. Доступні кредити 5-7-9% для креативних індустрій.

4. Факторинг для грантів УКФ.
5. Кредитування під заставу права вимоги за продажами на платформах.
6. Грант на запуск нових креативних бізнесів (спільна програма УКФ та USF).
7. Грант плюс кредит на нові види продукції (програма УКФ та «Доступні кредити 5-7-9%»).
8. Кредитування успішних проєктів на платформах колективного фінансування.
9. Конвертовані в частку бізнесу позики синдикатів бізнес-янголів.
10. Вхідження в капітал з обов'язком зворотного викупу частки.
11. Фінансова компанія для кредитування операторів креативних індустрій.
12. Кредитування під заставу прав інтелектуальної власності.
13. Місцеві фонди «тихих» інвестицій у креативні індустрії.
14. Державні та місцеві фонди співінвестування в креативні індустрії.
15. Спеціалізовані кредитні спілки для креативних індустрій.
16. Грантова підтримка конвертованих позик бізнес-янголів.
17. Банківські кредити під гарантії Cultural and Creative Sectors Guarantee Facility.[23, с.3]

Фінансування культурних та креативних індустрій в Україні здійснюється через різні джерела, включаючи державний бюджет, державні програми, грантові програми, розвиток інвестиційного клімату та міжнародне співробітництво. Це сприяє розвитку творчості, стимулює інновації та підтримує проєкти в галузі літератури, мистецтва, кіно, музики, театру та інших форм мистецтва. Крім державного фінансування, важливою роллю в цьому процесі відіграють приватні інвестиції, гранти та стипендії, що сприяють створенню сприятливих умов для розвитку культурних та креативних індустрій в Україні.

3.3. Практики вдосконалення державної політики з розвитку сфери культурних та креативних індустрій (Аналіз інклюзивного проєкту «Ті, хто підкорив темряву», фестивалю RESPUBLICA та проєкту «Жовтень у Жовтні»)

Ще в 1990-х роках культурні індустрії у поєднанні з креативним підприємництвом були проголошені стратегічно важливими сферами державної культурної політики переважної більшості європейських країн. Проаналізувавши декілька сегментів креативних індустрій, науковці відзначили, що вони не лише відіграють визначну роль у формуванні культурної ідентичності нації, а й стають вагомим фактором зростання економіки держави. Відтоді країни Західної Європи сформуvalи концепцію креативної економіки, яка зараз активно реалізується через їхні стратегії розвитку. [52]

В Україні поняття культурно-креативних індустрій отримало часткове «державне визнання» лише влітку 2018 року, коли Верховна Рада ухвалила законодавче визначення терміну «креативні індустрії», підкресливши тим самим важливість підтримки культурного розвитку. Довгострокова національна стратегія розвитку культури до 2025 року зосереджена саме на підтримці розвитку сектора креативних індустрій. Проте за відсутності подальших політичних ініціатив, базової законодавчої бази та комплексних досліджень простежити роль культурних та креативних індустрій у сучасному розвитку економіки та культури України можна лише опосередковано та фрагментарно, зокрема, на основі огляду окремі реалізовані державні програми. [52]

Проєкти, про які буде повідомлено далі відбувалися в період 2018 року та мали значний успіх як всередині країни, так і поза нею. В цей рік було подано 124 заявки від культурних та креативних індустрій, 95 з яких пройшли технічний відбір, а 42 з них були підтримані Українським культурним фондом на основі експертної оцінки. Незважаючи на те, що галузь займає третє місце після культурної спадщини та аудіовізуальних засобів за кількістю заявок і реалізованих проєктів, за співвідношенням проєктів, поданих на конкурс, і

проектів, профінансованих УКФ, індустрії культури та креативу знаходяться на останньому місці. [52]

Український культурний фонд (УКФ) — державна установа, створена у 2017 році, на підставі відповідного Закону України, з метою сприяння розвитку національної культури та мистецтва в державі, забезпечення сприятливих умов для розвитку інтелектуального та духовного потенціалу особистості й суспільства, широкого доступу громадян до національного культурного надбання, підтримки культурного розмаїття та інтеграції української культури у світовий культурний простір. Діяльність фонду, згідно з чинним законодавством, спрямовується та координується Міністерством культури України. [38]

Тож зараз детальніше проаналізуємо кожен із зазначених проектів. Першим є інклюзивний проект «Ті, хто підкорив темряву» — це гастрольний тур до Литви, у якому брали участь українські і литовські виконавці з важкими порушеннями зору, які виступали у супроводі естрадно-симфонічного оркестру Національного театру ім. М. Заньковецької. [34] Ініціатор проекту — Львівський обласний осередок ВГО «Українська спілка інвалідів – УСІ». Метою є презентація трьох концертів «Відчинилося життя» у місті Вільнюс. Виконавцями були люди з важкими вадами зору зі Львова, Мукачево, Тернополя, Вінниці, Полтави, в тому числі троє незрячих дітей віком 9 — 14 років, а також дебютанти проекту — двоє литовських виконавців з вадами зору, які вперше виступатимуть у супроводі «заньківчан». [25] Національному театру імені Заньковецької, дозволили не лише організувати міжнародні гастролі для популяризації творчості залучених митців, а й налагодити партнерські зв'язки, результатом яких стала подальша співпраця. До речі, інклюзивних проектів у секторі культурно-креативних індустрій у 2018 році було достатньо, як створити культурний продукт для людей з інвалідністю, так і залучити представників різноманітних спільнот до культурного процесу в Україні.

Respublica — щорічний фестиваль вуличного мистецтва, рок-музики та літератури, який проводиться у вересні. Заснований у 2011 році, захід до 2018 року проходив у Кам'янець-Подільському замку. Потім змінив локацію, та

переїхав до парку «Молодіжний» у Хмельницькому, але згодом повернувся на початкове місце — історичну фортецю. Протягом багатьох років на сцені «Республіки» виступали десятки відомих рок-гуртів з України, Східної Європи та США, а також низка артистів, як місцевих, так і з-за кордону, зокрема з Польщі, Іспанії, Аргентини, Австралії та Мексики. Захід завжди відвідує приблизно від 10 000 до 20 000 людей. Незважаючи на те, що три основні сфери заходу – це музика, вуличне мистецтво та література, як згадувалося вище, Respublica FEST також виділяється своїми сильними соціальними компонентами. Організатори офіційно заявляють про дотримання гендерної рівності. Фестиваль є екологічно чистим і пропагує сортування сміття, використання багаторазової тари, переробку фестивальних банерів. Крім того, Respublica дійсно інклюзивна, адже її територія обладнана пандусами, відкрита для артистів з обмеженими можливостями, а музичні виступи додатково транслюються на екранах жестовою мовою. [61]

Проект «Жовтень у Жовтні», ініційований ГО «Житомир, зроби голосніше!», представляє унікальну для національного культурного контексту модель стратегічного планування та міждисциплінарності. Для подальшої активізації кінотеатру «Жовтень» місцеві активісти розробили концепцію креативного хабу – сучасного культурного центру, який стане результатом міського фестивалю, який проходитиме на території. У рамках заходу відбулася міжнародна конференція «Коли теорія набуває ідентичності», презентація видання на актуальну тему «Декомунізовано: Українська радянська мозаїка», проєкт «Може це мистецтво» фотографа Євгена Нікіфорова та дослідницької групи під керівництвом Павла Гудимова, концерт «Гобелен футуристів» джазмена Володимира Тарасова та публічні лекції за різними тематичними напрямками. [49] ГО «Житомир зроби голосніше» — інституція, яка вже давно працює над змінами у Житомирі: організація фестивалів, навчальні програми, створення медіаресурсу; веде постійну комунікацію з містянами для спільної послідовної роботи над розвитком соціокультурних сфер життя регіону. Цього разу громадська організація ініціювала проєкт «Жовтень у Жовтні» —

житомирський фестиваль сучасної культури. Фестиваль має на меті перезапустити колишній кінотеатр «Жовтень» як новий культурний центр і закласти фундамент нової культурної інфраструктури Житомирської області. Довгострокові результати проєкту полягають у подальшому функціонуванні «Жовтня» як прогресивної інституції, що сприятиме розвитку та змінам у культурному житті Житомира із залученням громадських ініціатив, влади й бізнесу. Фестиваль має стати каталізатором до змін як на локальній території, так і на більш глобальних осередках країни у довготривалій перспективі. Організатори фестивалю – Людмила Зубко (ГО «Житомир, зроби голосніше!») в партнерстві з Житомирською міською радою, Житомирською ОДА та арт-центром Я Галерея. Проєкт підтримується Посольством Нідерландів в Україні та Інститутом Адама Міцкевича. Проєкт реалізується за підтримки Українського культурного фонду. [18]

Вибрані пріоритети проєктів, підтриманих Українського культурного фонду, відображають основні напрямки їх концептуалізації. Серед пріоритетів, запропонованих фондом, «сприяння розвитку освітніх ініціатив та реформація й перезапуску» є більш характерними критеріями оцінки даних проєктів. Вони мають не лише розважальний формат, а й екологічний, освітній, оздоровчий. Поширюються не лише на доросле покоління, а також залучають дітей, і що найважливіше мають інклюзивний характер.

Висновки до розділу 3

Креативна економіка має значний потенціал не лише у сфері економічних переваг, але й для досягнення інклюзивного та сталого суспільного розвитку. Вона впливає на економічний, соціальний та екологічний прогрес, сприяючи позитивним змінам. Аналіз місцевих ресурсів і економічного потенціалу регіону допомагає розробити програму подальших дій у цьому секторі. Успіх у формуванні місцевої креативної економіки залежить від наявності інфраструктури, трудових ресурсів та захисту інтелектуальної власності. Аналіз

Австралії дав зрозуміти, що багато показників та звершень у сфері культурних та креативних індустрій залежить саме від людського фактору.

Функціонування ККІ залежить не лише від поточного становища держави, а й від її минулого. Можна зазначити, що культурні та креативні індустрії в Україні розвиваються та дедалі швидше виходять на міжнародну арену, що сприяє не лише впізнаваності, а й залученню інвесторів та іншого виду фінансування. Фінансування культурних та креативних індустрій в Україні має свої особливості. Розподіл ресурсів та інфраструктури часто нерівномірний і зосереджений у великих містах, що може ускладнювати доступ до фінансування для регіональних та менш розвинених областей. Уряд сприяє розвитку сектора через державний бюджет та програми, проте існує потреба у посиленні державної підтримки та створенні стабільних механізмів фінансування. Нами було досліджено проблеми, які впливають на фінансування, а також дохід. Відповідно на основі опитування УКФ були запропоновані 17 моделей отримання фінансування.

Основними пріоритетами проектів, які отримують підтримку від Українського культурного фонду, є сприяння розвитку освітніх ініціатив, реформація та перезапуск. Ці проекти не обмежуються розважальним форматом, але також мають екологічну, освітню та оздоровчу спрямованість. Вони охоплюють різні аудиторії, включаючи дорослі та дітей, і особливо важливою рисою є їх інклюзивний характер. Головна ідея полягає в створенні проектів, які не лише розважають, але й мають позитивний вплив на суспільство та сприяють сталому розвитку.

ВИСНОВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ

Визначили поняття та сутність культурних та креативних індустрій, провели між ними паралель та виявили відмінності. Зрозуміли, що культурні та креативні індустрії мають значний вплив на економіку країни та на більшість сфер. Дослідили підходи до дослідження культурних та креативних індустрій та зрозуміли, що аналіз власної діяльності і є одним із методів дослідження. Виявили, що без власного якісного продукту неможливо досягти великого успіху в розвитку.

Проаналізували державну політику та характеристику публічного адміністрування у сфері науки, культури та мистецтва. Головна мета державної політики в галузі науки, культури та мистецтва полягає в створенні сприятливих умов для розвитку національної культури, збереженні культурної спадщини та задоволенні інтелектуальних і духовних потреб людей. Для досягнення цих цілей, держава вживає організовану та цілеспрямовану діяльність, включаючи визначену систему заходів та нормативи.

Визначили інституційне забезпечення та особливості розвитку культурних та креативних індустрій в Україні. Виявили, що розвиток креативних індустрій відкриває нові можливості для країни та її міст шляхом створення креативних середовищ, які задовольняють духовні потреби людей та впливають на суспільство та навколишнє середовище.

Здійснили аналіз нормативно-правового забезпечення розвитку сфери культурних та креативних індустрій. Виявили, що Конституція України є головним законом на основі якої базуються інші нормативно-правові акти, які регулюють сферу ККІ. Проаналізували головні закони, а також виявили, що культурні та креативні індустрії не можуть функціонувати без регулювання. Закон надає можливість митцям свободу, але й водночас обмеження, певну гарантію захисту їхньої діяльності.

Проаналізували проведення заходів та залучення відвідувачів словенським креативним центром «POLIGON». Визначили, що даний центр є найпершим центром коворкінгу в Словенії, що і привернуло значну увагу інших країн. Зрозуміли, що даний центр не лише надає простір, а й навчає зацікавлених у творчому розвитку. Дослідили просування та розвиток творчих індустрій та креативних підприємств в Естонії за допомогою The ESA Tallinn Creative Incubator. Визначили, що створення даного інкубатора пройшло багато кроків до відкриття. Не лише люди, зацікавлені в творчості можуть бути залучені до даного інкубатора, а й багато інших сфер. Ознайомилися із двома найкращими практиками Латвії – Hub Riga та «kim?» у сфері культурних та креативних індустрій. Виявили, що мистецький центр «kim?» залучає не тільки громадян, а також бізнес, при цьому заручається його підтримкою. Визначили, що інкубатор Hub Riga має спеціально відведений район в Ризі, де молоде й старше покоління можуть перейняти досвід один одного.

Визначили напрямки трансформації державної політики розвитку сфери культурних та креативних індустрій. А саме трансформація державної політики для розвитку культурно-креативних індустрій може бути здійснена через такі напрямки: 1) створення доступного інституційного середовища для культурно-креативного розвитку; 2) підтримка культурно-креативного підприємництва та підприємців через державно-приватне партнерство; 3) розвиток культурно-креативної інфраструктури та створення нових культурних об'єктів; 4) сприяння міжнародній співпраці та експорту культурно-креативних продуктів; 5) покращення підтримки працівників культурно-креативних індустрій, включаючи заробітну плату та надбавки. Ці напрямки спрямовані на створення сприятливого середовища для розвитку культурно-креативних секторів, підтримку підприємництва та творчості, зміцнення інфраструктури, сприяння експорту культурних продуктів та підвищення соціального статусу працівників в цих галузях.

Сформували рекомендації щодо імплементації зарубіжних принципів державної політики з розвитку сфери культурних та креативних індустрій.

Вважаємо, що рекомендації потрібно детально аналізувати та перевіряти, як їх використали інші, щоб розуміти як треба чинити, а як ні.

Встановили особливості функціонування та фінансування сфери культурних та креативних індустрій в Україні. Українські культурні та креативні індустрії розвиваються швидко і виходять на міжнародний ринок, привертаючи інвесторів та фінансування. Однак, фінансування цих індустрій в Україні має свої особливості. Ресурси і інфраструктура часто нерівномірно розподілені, зосереджені у великих містах, що ускладнює доступ до фінансування для регіонів та менш розвинених областей. Уряд підтримує розвиток сектора через державний бюджет та програми, але потрібні стабільні механізми фінансування та посилення державної підтримки. Проведене дослідження проблем фінансування виявило 17 моделей отримання фінансування.

Здійснили аналіз інклюзивного проєкту «Ті, хто підкорив темряву», фестивалю REPUBLICA та проєкту «Жовтень у Жовтні». Можемо стверджувати, що організатори та керівники думають не лише про українців, а й про вихід на міжнародний рівень для ознайомлення із власною діяльністю. Дані проєкти не лише про творчість, а й про благодійність й особливість кожного проєкту.

Для удосконалення сфери культурних та креативних індустрій в Україні, перш за все, важливо стимулювати творчість та інновації шляхом надання фінансової підтримки та створення сприятливих умов для розвитку талантів. Необхідно вдосконалити законодавство, а також сприяти більшому залученню населення. Загалом, зміни потребують комплексного підходу, потрібно налагодити співпрацю між державним та приватним сектором. Також важливо підтримувати розвиток культурної інфраструктури, насамперед будувати та відновлювати театри, музеї, галереї та інші культурні об'єкти, а наразі сприяти їхньому захисту. Ці заходи сприятимуть розвитку культурної та креативної індустрії в Україні, адже сприятимуть створенню процвітаючого середовища для творчих талантів та збагаченню культурного спадку країни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон про «Про охорону культурної спадщини». Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1805-14#Text> (дата звернення: 02.05.2023).
2. Закон про підтримку креативних індустрій. Міністерство культури та інформаційної політики України. URL: <https://mkip.gov.ua/content/zakon-pro-pidtrimku-kreativnih-industriy.html> (дата звернення: 02.05.2023).
3. Закон України «Про авторське право і суміжні права». Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12#Text> (дата звернення: 02.05.2023).
4. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо державної підтримки сфери культури, креативних індустрій, туризму, малого та середнього бізнесу у зв'язку з дією обмежувальних заходів, пов'язаних із поширенням коронавірусної хвороби COVID-19». Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/692-20#Text> (дата звернення: 02.05.2023).
5. Закон України «Про державну підтримку книговидавничої справи в Україні». Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/601-15#Text> (дата звернення: 02.05.2023).
6. Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної». Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19#Text> (дата звернення: 02.05.2023).
7. Закон України «Про інформацію». Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text> (дата звернення: 02.05.2023).
8. Закон України «Про кінематографію». Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/9/98-вр#Text> (дата звернення: 02.05.2023).

9. Закон України «Про культуру». Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2778-17#Text> (дата звернення: 02.05.2023).

10. Закон України «Про рекламу». Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/270/96-вр#Text> (дата звернення: 02.05.2023).

11. Закон України «Про театри і театральну справу». Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2605-15#Text> (дата звернення: 02.05.2023).

12. Закон України «Про телебачення і радіомовлення». Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3759-12#Text> (дата звернення: 02.05.2023).

13. Закон України «Про туризм». Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-вр#Text> (дата звернення: 02.05.2023).

14. Конституція України. Офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text> (дата звернення: 02.05.2023).

15. Актуальні тенденції розвитку креативних індустрій в Україні в умовах глобалізації. Холодницька А.В. *economyandsociety*. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/14_ukr/19.pdf (дата звернення: 13.05.2023).

16. Економічна правда. Не одними айтівцями. Що креативні індустрії зможуть запропонувати Україні. Економічна правда. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2023/01/19/696149/> (дата звернення: 25.05.2023).

17. Жити. Творити. Перемагати. Як минув 2022 для креативних індустрій?. *Telegraf* – журнал дизайнерів. URL: <https://telegraf.design/zhyty-tvoryty-peremagaty/> (дата звернення: 25.05.2023).

18. Жовтень у Жовтні. URL: <http://zhovten.org.ua/> (дата звернення: 28.04.2023).

19. Креативність – головна якість людини в 21 столітті – Академічний ліцей «Вибір». Академічний ліцей "Вибір" – АЛ «Вибір». URL: <https://vybor.zp.ua/?p=9802> (дата звернення: 23.05.2023).

20. Культура України – основа ціннісного та економічного фундаменту держави, – Євген Нищук. Децентралізація в Україні. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/4059> (дата звернення: 21.04.2023).

21. Культурні права. Енциклопедія Сучасної України. URL: <https://esu.com.ua/article-51487> (дата звернення: 29.04.2023).

22. Мистецтво. Державне агенство України з питань мистецтв та мистецької освіти. URL: <https://arts.gov.ua/mistecztvo/> (дата звернення: 21.04.2023).

23. Моделювання. PPV – Knowledge Networks. URL: https://ppv.net.ua/uploads/work_/07_2020_UA.pdf (дата звернення: 13.05.2023).

24. Навіщо країні потрібна культура? – ARTEFACT. ARTEFACT. URL: <https://artefact.live/навіщо-країні-потрібна-культура/> (дата звернення: 21.05.2023).

25. Незрячі львів'яни виступлять з концертами в Литві – INVAK.INFO – інформаційне агенство – портал людей з інвалідністю. URL: <https://invak.info/novosti/nezryachi-lvivyani-vistuplyat-z-koncertami-v-litvi.html> (дата звернення: 27.05.2023).

26. Перемогти і зберегти: як в Україні захищають пам'ятки від війни. discover.ua. URL: <https://discover.ua/inspiration/peremohty-i-zberehty-yak-v-ukrayini-zakhyshchayut-pamyatky-vid-viyny> (дата звернення: 21.04.2023).

27. Поняття про науку – пошук наукової інформації в науково-дослідницькій діяльності. Навчальні матеріали ТДАТУ. URL: https://elib.tsatu.edu.ua/dep/mtf/ophv_14/page3.html (дата звернення: 20.04.2023).

28. Про роль національної науки у відродженні України. LB.ua. URL: https://lb.ua/blog/bogdan_danylysyn/515894_pro_rol_natsionalnoi_nauki.html (дата звернення: 21.04.2023).

29. Проблеми інституційного забезпечення політики реформ у сфері культури. Аналітична записка. Національний інститут стратегічних досліджень. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/gumanitarniy> (дата звернення: 23.04.2023).

30. Публічне адміністрування у сфері культури. Pidru4niki. URL: https://pidru4niki.com/1488060348309/pravo/publiche_administruvannya_sferi_kulturi (дата звернення: 21.04.2023).

31. Результати опитування випускників Creative Enterprise Programme. PPV – Knowledge Networks. URL: https://ppv.net.ua/uploads/work_UA.pdf (дата звернення: 13.05.2023).

32. Розвиток культурних та креативних індустрій в Україні. URL: https://www.culturepartnership.eu/upload/editor/2017/Research/Creative%20Industries%20Report%20for%20Ukraine_UA.pdf (дата звернення: 31.05.2023).

33. Україна – це культура. Чому не можна нищити те, що формувалося століттями. Суспільне Культура. URL: <https://suspilne.media/23069-ukrainska-ce-kultura-comu-ne-mozna-nisiti-te-so-formuvalosa-stolittami/> (дата звернення: 21.04.2023).

34. Український культурний фонд. Ті, хто підкорив темряву. Український культурний фонд. URL: <https://ucf.in.ua/archive/5f1aa8b5a447f46588170ba3> (дата звернення: 27.04.2023).

35. Український культурний фонд. Інституційні програми. Український культурний фонд. URL: https://ucf.in.ua/p/institutional_programs (дата звернення: 23.04.2023).

36. Учасники проєктів Вікімедіа. Економічні, соціальні та культурні права – Вікіпедія. Вікіпедія. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/культурні_права (дата звернення: 29.04.2023).

37. Учасники проєктів Вікімедіа. Творчість – Вікіпедія. Вікіпедія. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Творчість> (дата звернення: 09.05.2023).

38. Учасники проєктів Вікімедіа. Український культурний фонд – Вікіпедія. Вікіпедія. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Український> (дата звернення: 26.04.2023).

39. 10 keys for the creative economy development. – Culture&Creativity. URL: <https://www.culturepartnership.eu/en/article/> (дата звернення: 01.05.2023).

40. Australia's creative industries: valuation | SGS Economics & Planning. SGS Economics & Planning. URL: <https://www.sgsep.com.au/projects/australias-creative-industries-valuation> (дата звернення: 29.04.2023).

41. Contributors to Wikimedia projects. Creative industries – Wikipedia. Wikipedia, the free encyclopedia. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Creative_industries#Difference (дата звернення: 14.05.2023).

42. Contributors to Wikimedia projects. Culture industry – Wikipedia. Wikipedia, the free encyclopedia. URL: <https://en.wikipedia.org/wiki> (дата звернення: 08.05.2023).

43. Contributors to Wikimedia projects. Labor theory of value – Wikipedia. Wikipedia, the free encyclopedia. URL: <https://en.wikipedia.org/wiki/Labor> (дата звернення: 13.05.2023).

44. Contributors to Wikimedia projects. Poligon Creative Centre – Wikipedia. Wikipedia, the free encyclopedia. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Poligon_Creative_Centre (дата звернення: 19.04.2023).

45. Creating Our Future: arts and creativity increasingly important to all Australians. Australia Council for the Arts. URL: <https://australiacouncil.gov.au/news/media-releases/creating-our-future-arts-and-creativity-increasingly-important-to-all-australians/> (дата звернення: 03.05.2023).

46. Creative Economy – Creative Vitality Suite. Creative Vitality Suite. URL: <https://cvsuite.org/resources/creative-economy/> (дата звернення: 12.12.2022).

47. Creative Estonia – Loov Eesti. Loov Eesti. URL: <https://www.looveesti.ee/en/creative-estonia/> (дата звернення: 15.05.2023).

48. Creative Industries: Impact on the Development of Ukraine's Economy • Free network. Free network. URL: <https://freepolicybriefs.org/2021/06/21/creative-industries-impact/> (дата звернення: 16.05.2023).

49. Cultural and Creative Industries #supportedbyucf in 2018 - Ukraine. Culture. Creativity. Ukraine. Culture. Creativity. URL: <https://uaculture.org/texts/cultural-and-creative-industries-supportedbyucf-in-2018/> (дата звернення: 27.04.2023).

50. Cultural and Creative Industries. Oxford Research Encyclopedia of Communication. URL: <https://oxfordre.com/communication/display/10> (дата звернення: 22.04.2023).

51. Culture. uareforms.org. URL: <https://uareforms.org/en/reforms/Culture> (дата звернення: 07.05.2023).

52. Editorial – Economics and Sociology. URL: https://www.economics-sociology.eu/files/11_413_Skavronska.pdf (дата звернення: 24.04.2023).

53. Good practices – Loov Eesti. Loov Eesti. URL: <https://www.looveesti.ee/good-practices-2/> (дата звернення: 20.04.2023).

54. Innovation and Development of Cultural and Creative Industries Based on Big Data for Industry 5.0. Publishing Open Access research journals & papers | Hindawi. URL: <https://www.hindawi.com/journals/sp/2022/2490033/> (дата звернення: 12.04.2023).

55. Interfax-Ukraine. План уряду на 2023 рік передбачає створення Національного офісу розвитку креативних індустрій. Інтерфакс-Україна. URL: <https://interfax.com.ua/news/economic/897860.html> (дата звернення: 03.05.2023).

56. Ljubljana urban region: best practices in the field of cultural and creative industries | Interreg Europe. URL: https://projects2014-2020.interregeurope.eu/fileadmin/user_upload/tx_tevprojects/library/CREHUB_Best%20practices%20in%20the%20field%20of%20CCI%20in%20Ljubljana%20urban%20region_RRA%20LUR.pdf (дата звернення: 13.05.2023).

57. Luka Piskoric: “The Possibilities of the Creative Sector are Limitless”. Culture&Creativity. URL: <https://www.culturepartnership.eu/en/article/luka-piskoric> (дата звернення: 15.05.2023).
58. O Poligonu 2020. Poligon. URL: <https://www.poligon.si/o-poligonu-2020/> (дата звернення: 14.04.2023).
59. Rakar T., Kolarič Z. SOCIAL ENTERPRISES AND THEIR ECOSYSTEMS IN EUROPE. ec.europa.eu. URL: <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&am> (дата звернення: 10.05.2023).
60. Repository Simon Kuznets Kharkiv National University of Economic. URL: <http://repository.hneu.edu.ua/bitstream.pdf> (дата звернення: 10.04.2023).
61. Republica FEST 2023 in Ukraine – Dates. Rove.me – Best holiday destinations, travel vacation ideas for 2023/2024. URL: <https://rove.me/to/ukraine/respublica-fest> (дата звернення: 28.05.2023).
62. Tallinn Creative Incubator to establish new creative, circular economy center. News from Latvia, Estonia & Lithuania – The Baltic Times. URL: <https://www.baltictimes.com/tallinn-creative-incubator-to-establish-new-creative-circular-economy-center/> (дата звернення: 19.05.2023).
63. Tallinna Loomeinkubaator: Loomeinkubaator. URL: <http://www.esa.ee/cms-data/upload.pdf> (дата звернення: 20.05.2023).
64. Team – Loomeinkubaator. Loomeinkubaator. URL: <https://inkubaator.tallinn.ee/en/team-members/> (дата звернення: 20.05.2023).
65. The Creative Economy in Europe: 5 Steps to Rise. Culture&Creativity. URL: <https://www.culturepartnership.eu/en/article/creative-economy-steps-to-rise> (дата звернення: 01.05.2023).
66. Why Creativity is an Essential Step in Human Development – Mindstructures. Mindstructures. URL: <https://www.mindstructures.com/why-creativity-is-an-essential-step-in-human-development/> (дата звернення: 09.04.2023).